

NADER

DANKBAAR
GEREFORMEERD

#1A

JAARGANG 27
JANUARI 2020

BEKEKEN

WOORD & WERELD MAGAZINE

Speciale editie

met teksten van de
hoorzitting Generale Synode Goes
d.d. 23-12-2019
over de besluiten M/V

onder redactie van Pieter Boonstra en Pieter Pel



De Generale Synode Goes 2020 heeft als belangrijke opdracht de behandeling van de revisieverzoeken die zijn ingediend betreffende de besluiten van de vorige synode over 'man/vrouw en ambt' (afgekort tot MVEA). Tenminste 24 kerkenraden hebben revisie gevraagd en nog eens 21 kerkenraden hebben verzocht om tot een betere onderbouwing te komen, aldus valt op te maken uit de summier informatie van de synode.

Vlak voor kerst hield de commissie van de synode die het onderwerp MVEA moet voorbereiden een aantal hoorzittingen met de kerken die bij de synode bezwaar hebben ingediend tegen de besluiten om alle ambten open te stellen voor zusters. In dit extra nummer van *Nader Bekeken* vindt u de teksten die zijn uitgesproken op 23 december 2019, in een gezamenlijke sessie met woordvoer-

ders van acht van die kerken. Met deze teksten wilden de kerken in de eerste plaats de ingediende revisieverzoeken van een goede en ter zake doende toelichting, verheldering of toespitsing voorzien. In de tweede plaats wilden ze de commissie en de gehele synode dienen door de kernpunten en achtergronden van de ingebrachte bezwaren in een aantal thema's nogmaals helder en kernachtig onder woorden brengen.

De redactie van *Nader Bekeken* (waartoe ook sommige woordvoerders behoren) heeft besloten om deze teksten in een speciale editie beschikbaar te stellen voor een breder publiek. Op deze manier wordt voor een ieder transparant en kenbaar wat de bezwaarde kerken en kerkleden nu precies beweegt in hun verzet tegen de genomen besluiten. Ook wordt iedereen zo in de gelegenheid

gesteld om beter te kunnen beoordelen hoe de synode met de diverse aangevoerde argumenten omgaat. Een zorgvuldige behandeling en diepgaande afweging van de Bijbelse en andere argumenten mag van de synode worden verwacht.

We realiseren ons tegelijk in wat voor moeilijke positie de synode haar werk moet doen. Ze heeft te maken met een besluit dat reeds aan de kerken is vrijgegeven en inmiddels door meerdere kerken is geëffectueerd. Het vraagt wijsheid en geestelijke moed om juist in deze situatie de bezwaren zuiver in het licht van Gods Woord te toetsen. We bidden de synodeafgevaardigden dan ook de bijstand en de verlichting van de Heilige Geest toe.

Pieter Boonstra en Pieter Pel

Hoorzitting acht samenwerkende revisie verzoekende kerken bij de 'Commissie MV' van de GS Goes 2020 23 december 2019

	Thema's:	Besluit GS Meppel	Woordvoerder:	pag.
1a.	Korte inleiding namens acht SRV-kerken	-	P.T. Pel	3
1b.	Aard van revisie	-		4
1c.	Rol van deputaten MV iK	-		4
2.	Opdracht en uitvoering deputaten GS Ede	1	D.A.C. Slump	6
	Afwijking van GS Ede 2014 inzake MVEA	1		
	Miskenning van GS Ommen 1993 inzake vrouwenstemrecht	1		
3.	Bezwaren omtrent Schriftgebruik (algemeen)	3	P. Boonstra	9
4a.	Bezwaren omtrent Schriftgebruik Besluit 5	5	H.J. Room	12
4b.	Bezwaren omtrent Schriftgebruik Besluit 6	6		17
5a.	Bezinning over ambtenstructuur	1/2/4	F. Pansier	22
5b.	Ambten in hun eigenheid <> het ambt; ambten <> overige diensten	1/2/4	P.L. Storm	23
6.	Gelijkwaardigheid en verschil in verantwoordelijkheid MV	1/8	B. van Egmond en J.J. Schreuder	28
7.	Katholiciteit van de kerk; miskenning van kerken in binnen-/buitenland	3	L.W. de Graaff	33
8a.	Directe inwerkingtreding	7	P.T. Pel	35
8b.	Aantasting kerkverband	7		38
Bijlage	Voor een goed begrip van de ingestelde revisieverzoeken en de daarbij gegeven toelichtingen is als bijlage bijgevoegd: Besluitvorming MVEA van GS Meppel 2017 (Acta art. 18)			37

Revisieverzoeken De revisieverzoeken van Capelle aan den IJssel-Noord en van Hattem-C zijn te raadplegen via www.bezinningmvea.nl.

1A

Korte inleiding namens acht SRV-kerken

Kerken

Met de kerkenraden van acht samenwerkende revisie verzoekende kerken (verder kortweg: “SRV-kerken”) zijn we hier bijeen om gezamenlijk de ingediende revisieverzoeken toe te lichten. Het betreft de kerken van: Blijde-Holwerd, Bruchterveld, Capelle aan den IJssel-Noord, Hattem-Centrum, Ommen-Noord Oost, Urk, Vroomshoop en Zuidwolde (Dr.).

Doelstelling

Als revisie verzoekende kerkenraden hebben we met elkaar de samenwerking gezocht om de gronden voor de revisie gezamenlijk zo goed mogelijk toe te lichten. Immers, zowel van onze kant als bij de GS zal het erom moeten gaan dat de bezwaren tegen de besluiten MVEA helder worden verwoord en belicht, zodat die in het licht van Gods Woord op hun ware merites kunnen worden gewogen. Dat is ook de kerntaak van de synode bij de revisie. In dat verband heeft de preses van de synode in een interview o.a. gezegd dat de inhoud van de Schrift en de wijze van Schriftuitleg niet tussen de kerken in mag blijven staan. Dat stelt u en ons voor de opdracht om het daarover diepgaand te hebben.

De inbreng is kritisch van aard. Dat is inherent aan het instellen van revisie. We zijn er niet om elkaar te *pleasen* of om te vertellen hoe het met ons gaat. De SRV-kerkenraden hebben duidelijke bezwaren tegen de besluiten MVEA van de vorige synode. Dat blijkt uit de revisieverzoeken zelf en zal ook blijken uit hetgeen vanmiddag ter aanvulling wordt gezegd. Daarmee is het geen ‘koude’ boodschap. Integendeel, het houdt ons als kerkenraden indringend bezig hoe er wordt om-

gegaan met de Bijbel, maar ook hoe er wordt omgegaan met wat vroegere generaties ons hebben nagelaten en wat zusterkerken om ons heen ons voorhouden. Het doet verdriet te zien hoeveel goeds er wordt genegeerd. Onzes inziens zijn we er allen het meest mee gediend om de dingen bij hun naam te noemen en transparant te zijn. De intentie is om de tekortkomingen in de besluiten MVEA van de GS Meppel aan te wijzen en bloot te leggen. Dat doen we biddend en niet in eigen-wijsheid. We bidden om Gods wijsheid om bij deze veelomvattende materie de goede weg te vinden die kan bestaan in het licht van de Bijbel en voor Gods ogen. Die wijsheid bidden we ook de synode toe.

Het is de bedoeling dat we de schriftelijke versies van de bijdragen na de hoorzitting bundelen en dan zo spoedig mogelijk beschikbaar stellen aan de synode als nadere toelichting en aanvulling op de ingediende revisieverzoeken.

Voor twee aspecten willen de SRV-kerken eerst uw aandacht vragen, namelijk de aard van revisie en de rol van deputaten MViK in dit geheel.

De inhoud van de Schrift en de wijze van Schriftuitleg mag niet tussen de kerken in blijven staan

Opzet

Wij danken u als commissie MV dat u aan deze gecoördineerde aanpak uw medewerking wilt verlenen. U heeft vooraf het overzicht ontvangen van de thema's en woordvoerders daarbij. We hebben gestreefd naar een logische opbouw in de toelichting om zo de hoofdlijnen van de revisieverzoeken aan de orde te stellen. U hebt aangegeven vanmiddag vooral naar ons te willen horen, goed te willen *luisteren* en nog geen oordeel te geven. Wij hebben met het oog daarop *woordvoerders* aangezocht, die allen zijn gemachtigd door de acht kerkenraden om namens hen te spreken.

1B

Aard van revisie

Naar aanleiding van de ingediende revisieverzoeken hebben de betrokken kerkenraden allemaal een reactie gekregen van deputaten Man/Vrouw in de kerk (MViK). Die reacties lopen nogal uiteen. Gezien die reacties is het van belang te wijzen op de aard van revisie. Revisie is een rechtsmiddel. Het staat in hoofdstuk F van de kerkorde over besluitvorming en rechtsmiddelen. Het gaat erom dat er een zorgvuldige inhoudelijke heroverweging door deze synode plaatsvindt van wat de vorige synode heeft besloten en dat op een faire manier. 'Fair play' is de technische standaarduitdrukking voor een eerlijk proces. En op dat punt gaan er op voorhand dingen mis. Omdat dat na indiening is gebleken, wordt dat nu bij de hoorzitting eerst aan de orde gesteld.

(1^e) MViK verwijst in haar reacties op de revisieverzoeken naar wat in de loop van de *voorbereiding en bespreking* ter GS Meppel is ingebracht. Dat is echter als reactie op de revisieverzoeken niet relevant. De revisieverzoeken

richten zich tegen de door de GS Meppel genomen besluiten + bijbehorende gronden. Dat kan ook niet anders. Die besluiten en die gronden zijn het voorwerp van revisie. Waarvan de vorige synode allemaal wel of niet heeft kennisgenomen is informatief, maar in het kader van de revisie niet ter zake. Immers, wat de GS Meppel zelf buiten de besluiten en buiten de gronden heeft gehouden, kan er niet achteraf door MViK of door uw commissie of door deze GS 'bijgepraat' worden. Dat is geen fair play. De besluiten + gronden van artikel 18 Acta GS Meppel staan ter discussie. Daarover moet het gaan. Niet meer en niet minder.

(2^e) Het is vervolgens van belang op te merken dat er een belangrijk verschil bestaat tussen revisie en herziening. Bij *herziening* (art. F78 KO) geldt het criterium: "is er sprake van nieuwe feiten of omstandigheden, die dateren van vóór de uitspraak en die, waren zij bij de synode bekend geweest, tot een andere uitspraak zouden hebben kunnen leiden."

Bij *revisie* (art. F81 KO) geldt bewust geen dergelijke beperking, maar is het algemene criterium van art. F72.4 KO van toepassing: "Als een kerkenraad van oordeel is dat een besluit van de generale synode in strijd is met het Woord van God of de kerkorde en hij om die reden dat besluit niet kan uitvoeren, is hij gehouden tot het instellen van revisie volgens art. F81."

Het *toetsingscriterium* is dus niet dat de revisie verzoekende kerkenraden moeten aantonen dat er sprake is van nieuwe feiten of omstandigheden waarmee de vorige synode geen rekening heeft gehouden. Het gaat erom dat sprake is van vanuit de Bijbel en de kerkorde gemotiveerde revisieverzoeken die de besluiten + gronden van de GS Meppel inhoudelijk bestrijden. Op grond daarvan dienen de besluiten van de vorige synode op de bestreden punten door deze synode integraal te worden heroverwogen. Dat is geen marginale toetsing, maar een voluit inhoudelijke herbeoordeling.

1C

Rol MViK**Rol MViK**

Art. 1 lid 4 Generale regeling revisieverzoeken bepaalt:

"Indien het besluit van de generale synode waarvan revisie wordt verzocht

een onderwerp betreft waarvoor een deputaatschap is ingesteld, treedt verzoeker, alvorens het revisieverzoek in te dienen, in overleg met dit deputaatschap. Verzoeker vergewist zich ervan dat zijn bezwaar tegen het besluit van de generale

synode niet berust op een onjuist begrip van dit besluit. Het deputaatschap zal verzoeker van de nodige informatie voorzien en nagaan of en zo ja, op welke wijze, aan de bezwaren van verzoeker tegemoet gekomen kan worden."

(1^e) MViK heeft zich opgeworpen als het ‘aangewezen’ deputaatschap voor de bij de GS Goes ingediende revisieverzoeken MVEA. Wij hebben ons als SRV-kerken daar eerst over verbaasd en achten dat vervolgens ook onjuist. MViK is door de GS Meppel belast met een voorlichtende en adviserende taak bij de *invoering* van de MV-besluiten op plaatselijk en classicaal niveau (Besluit 10). MViK is geen bezinningsdeputaatschap, heeft geen studieopdracht, heeft met name ook geen taak gekregen ter uitvoering van Besluit 8.

MViK heeft blijkens alle onderdelen van Besluit 10 tot taak de *implementatie* van MVEA in kerken en classes te begeleiden. Dit deputaatschap opereert krachtens zijn taakstelling in het verlengde van de GS-besluiten van Meppel.

En die GS-besluiten worden nu juist in revisie bestreden. MViK is dus

van revisieverzoeken, kan die rol niet hebben omdat die tegenstrijdig is met de revisieverzoeken. Daar moeten we gewoon eerlijk en transparant over zijn. Ook dat behoort tot “fair play”. Kortom: MViK is niet “het deputaatschap dat het revisieverzoek regardeert” volgens art. 4 lid 2 GR revisieverzoeken.

(3^e) Intussen is deze lijn al volledig miskend:

- MViK heeft allerlei reacties geleverd op ingediende revisieverzoeken.
- MViK heeft al die reacties gelijktijdig ook ingediend bij de synode.
- MViK heeft volop deelgenomen aan de besloten vergadering van de synode op 23 november 2019, ook over de revisieverzoeken. Dat blijkt uit het gepubliceerde “summiere verslag” van de van synodewege aangestelde verslaggever.

wordt in het verslag ook niets gezegd.

(5^e) Het is niet alleen in strijd met de regels, maar ook ronduit slecht en ongezonder dat deze synode achter gesloten deuren vergadert met MViK. Dat MViK hun eigen werk moet terugkoppelen naar de GS, staat niet ter discussie. Dat MViK zich met de revisieverzoeken inlaat, staat wel ter discussie en dat de synode dat ook nog binnenskamers meent te moeten doen evenzeer. Zowel het een als het ander is foute boel. Wat hierdoor gebeurt, is een synode die op afstand van de kerken gaat staan. Die minst genomen de schijn wekt de interne synode-eenheid te masseren. Die zo de belangrijkste kerkelijke beleidszaak op de agenda achter gesloten deuren behandelt, terwijl daar niets vertrouwelijk aan is. Integendeel, het is een zaak die uit zijn aard en inhoud in de openbaarheid behandeld behoort te worden.

Wat hierdoor gebeurt, is een synode die op afstand van de kerken gaat staan

absoluut niet het deputaatschap dat is ingesteld voor behandeling van de revisieverzoeken. Het *zit niet in* hun opdracht en het *verdraagt zich ook niet met* die opdracht.

(2^e) MViK gaat intussen blijkens zijn diverse reacties ook verder dan alleen het doorgeven van feitelijke informatie. De reacties bevatten ook *inhoudelijke beoordelingen*. Dit komt het deputaatschap niet toe. MViK gaat ook niet over de ontvankeelijkheid van ingediende revisieverzoeken; de synode gaat daarover. MViK heeft ook niet de rol van adviseur aan de GS Goes over de inhoud

(4^e) Dat de synode in beslotenheid vergadert over MVEA en de revisieverzoeken is überhaupt in strijd met de regels. Volgens art. 4 lid 1 GR revisieverzoeken worden revisieverzoeken behandeld volgens de huishoudelijke regeling van de GS.

Volgens art. 7 lid 3 HR generale synode zal de beoordeling van personen altijd in besloten zitting plaatsvinden. “Over andere onderwerpen wordt niet in besloten zitting vergaderd, tenzij daar een dringende noodzaak voor aanwezig wordt geacht.” Van een dringende noodzaak is niets gebleken en

Fair play

De fair play is zo op voorhand ver te zoeken. Wij hebben daar als SRV-kerken grote moeite mee. Dit zou in het wereldlijk recht de toets niet kunnen doorstaan. Hoe kan het dan zijn dat dit kerkelijk gebeurt? Deze dagen van Advent lezen velen uit Micha. We lezen het, maar leren we er ook iets van? Wat er van ons allen en ook van de synode verwacht wordt, is niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van onze God.

Wij verzoeken u dit in uw beraad en terugkoppeling naar de synode prealabel aan de orde te stellen en ons mee te delen hoe de synode hier verder mee omgaat.

(woordvoerder P.T. Pel)

2

Opdracht en taakuitvoering deputaten; miskenning eerdere besluitvorming

Deze bijdrage betreft de revisieverzoeken die gaan over **Besluit 1** en de grond die onder dit besluit is gelegd. In dit besluit wordt decharge verleend aan deputaten 'MV en ambt'.¹

Inleiding

In de revisieverzoeken hebben de kerken aangegeven dat deputaten MVEA die zijn benoemd door GS Ede 2014, zich niet hebben gehouden aan de opdracht die zij van deze Synode hebben gekregen. De kerken maken bezwaar tegen het oordeel van GS Meppel dat deze deputaten "*de hun door de generale synode van Ede verstrekte opdracht naar behoren hebben uitgevoerd*".² Zij achten dit oordeel onjuist.

GS Ede > deputaten > GS Meppel

In de kern komt het bezwaar erop neer, dat deputaten zich niet hebben gehouden aan de kaders die GS Ede heeft gesteld voor hun opdracht. Ik zal dat toelichten.

Besluit 2 van Ede houdt in dat niet wordt ingestemd met de onderbouwing van de conclusie van toenmalige deputaten 'M/V in de kerk'. Dit besluit heeft één grond:

"het doorlopend spreken van de Schrift laat twee lijnen zien. De ene lijn is die van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw – de andere die van het verschil in verantwoordelijkheid die God aan man en vrouw heeft gegeven; deze beide lijnen dienen verdisconteerd te worden."



Bij **Besluit 3 van Ede** is het (nieuwe) deputaatschap 'M/V en ambt' (MVEA) benoemd. Deputaten MVEA kregen onder meer de opdracht te adviseren over de invulling van een ambtelijke structuur waarbinnen vrouwen zich kunnen inzetten voor Gods koninkrijk. Daarbij is uitdrukkelijk aangegeven dat deze taak wordt uitgevoerd *“met inachtneming van de onder besluit 2 genoemde grond”*.

Grond 3 bij Besluit 3 bevat een duidelijke aanwijzing dat de synode, bij het formuleren van deze opdracht, voor ogen heeft gehad dat het verdisconteren van beide lijnen leidt tot het maken van onderscheid. Ik citeer:

“niet alle werkzaamheden van de huidige ambtsdragers hebben direct te maken met het dragen van de verantwoordelijkheid voor de geestelijke leiding aan de gemeente; het is zinvol te onderzoeken welke taken door zowel mannen als vrouwen kunnen worden vervuld.”

De SRV-kerken geven in hun revisieverzoek gemotiveerd aan dat deputaten MVEA hun opdracht niet binnen dit kader hebben uitgevoerd. Uit hun rapport 'Samen dienen' blijkt dat deputaten MVEA *“een eigen taakopvatting (hebben) geformuleerd”*. Dat zou zijn gedaan *“in overleg met het moderamen en na voorlegging aan de synode”*. In de Acta³ staat slechts: *“De synode neemt kennis van de door deputaten geformuleerde taakopvatting.”*

Deputaten MVEA blijken hun taak te hebben opgevat *“als een doordenking van de ambtsleer met het oog op de rol van de vrouw in de kerk in onze tijd en cultuur”*.⁴ Wat dat in de visie van deputaten MVEA betekent, blijkt uit de formulering van hun 'missie' (!):

“Het is onze missie om op basis van wat de Bijbel ons leert over vrouwen en ambten te komen tot een antwoord op de vraag of het gerechtvaardigd is dat vrouwen in de kerk (en in het ambt) een andere positie hebben dan in de maatschappij”.

Hoe breed wilt u het hebben. Deze ruime taakomschrijving met een duidelijk ander accent, bood deputaten MVEA gelegenheid om een rapport uit te brengen zonder de besluitvorming van Ede inhoudelijk te verwerken. Wat dat concreet heeft betekend, komt later vanmiddag aan de orde.

Kritiek

Deputaten zijn niet autonoom, maar voeren slechts opdrachten van synodes uit. In dit geval ten behoeve van **voortgaande** besluitvorming en dus vanzelfsprekend met verwerking van wat tot dan toe is bereikt en besloten. GS Meppel had daarom moeten oordelen dat deputaten hun taak niet

hebben verricht op basis van de opdracht die GS Ede aan hen had gegeven. De kwalificatie “naar behoren” is daarom niet terecht.

Het belang van deze revisiegrond, ligt in het kerkrechtelijk zuiver houden van de verhouding tussen deputaten en synodes. Deputaten treden steeds sterker op de voorgrond en nemen taken over die uitdrukkelijk bij de synode thuishoren. Dat is naar ons gevoel overigens ook het geval bij de huidige deputaten MViK, die zich in hun commentaar op verschillende revisieverzoeken niet hebben onthouden van inhoudelijke sturing.

De band met het verleden; historisch besef?

Maar er zit in de geschetste gang van zaken een belangrijker element. Daarvoor willen we met klem aandacht vragen van de synode.

Onze grief staat in de bredere context van een verlies aan historisch besef ook in de kerk. GS Meppel heeft vrijwel geen rekenschap gegeven van het feit dat haar deputaten MVEA een rapport hebben geschreven zonder waarneembare verwerking van eerdere besluiten binnen de GKv. En GS Meppel zelf is deputaten daarin gevolgd. Ook zij heeft (deels) een zelfstandige 'onderbouwing' gegeven van haar besluiten, zonder zich te verantwoorden ten opzichte van besluitvorming van de GKv over vragen van M/V en ambt in het verleden. Dat staat op gespannen voet met artikel F71.1 van de Kerkorde.⁵

Deze grief raakt de katholiciteit van de kerk. In hoeverre zijn wij een kerk die zich, niet alleen in naam, verbonden weet met ons kerkelijk voorgelicht. Of begint iedere generatie op eigen plaats en in eigen tijd steeds opnieuw? Ds. L.W. de Graaff zal over het element katholiciteit breder spreken. Ik leg dit accent in het kader van de concrete besluitvorming binnen de GKv over MV en ambt.

Hoe heeft GS Meppel de wijsheid van broeders uit het verleden getaxeerd? We weten het niet. Het is natuurlijk gemakkelijker om níet te spiegelen aan wat eerder over dezelfde

1 De vetgedrukte gedeelten in de verschillende citaten zijn door ons aangebracht.

2 Grond onder **Besluit 1**.

3 Bij de benoeming van de deputaten (art. 19 Acta GS 2014).

4 Rapport 'Samen dienen', onder 1.2.

5 Artikel F 71.1 KO: De kerkelijke vergaderingen nemen hun besluiten na goede voorbereiding en met verwerking van eerdere besluitvorming.

materie is besloten. Zeker als er besluiten worden genomen die diametraal staan tegenover de visie van de kerk in het verleden. Maar is het ook verantwoord? Wij zeggen: Nee. Bij de vraag of de gronden die de omkering moeten onderbouwen stevig genoeg zijn, behoort men zich grondig te confronteren met eerdere besluiten en de gronden daarvan.

Ik stip even aan dat de GKv in het verleden meermalen de Nederlands Hervormde Kerk, De Gereformeerde Kerken (synodaal) en ook de Nederlands Gereformeerde Kerken hebben aangesproken over hun besluiten om zusters toe te laten tot het bijzonder ambt. Zij zijn aangesproken vanuit de overtuiging dat die besluiten tegen de Schrift ingingen! Wat heeft GS Meppel met de argumentatie daarvoor gedaan? We weten het niet.

Ommen 1993

Opvallender is het negeren van de besluitvorming van GS Ommen 1993, waarbij stemrecht is verleend aan zusters in de gemeente bij de verkiezing van ambtsdragers.

In Ommen is uitvoerig gesproken over de vraag hoe een besluit daartoe zich verhoudt tot de mogelijkheid dat vrouwen zelf kunnen worden gekozen en benoemd tot het bijzonder ambt. Er was vrees in de kerken dat met dit besluit de deur werd geopend naar de openstelling van de ambten voor vrouwen. In het revisieverzoek van Urk wordt daar nog aan gerefereerd. GS Ommen heeft zich beijverd om deze vrees weg te nemen.

In de Acta van GS Ommen⁶ valt een aantal dingen op. Ik noem er vier die relevant zijn voor vandaag:

1. Ook toen was sprake van een afwijking van de gebruikelijke gang van zaken in de kerk. GS Ommen herziet het besluit van GS Groningen-Zuid 1978 en daarachter dat van GS Groningen 1927 waarin stemrecht aan de zusters werd onthouden.
NB. Er is ook gesproken over de mogelijkheid deze kwestie over te laten aan de plaatselijke kerken (gemotiveerd verworpen!).
2. GS Ommen maakt uitdrukkelijk onderscheid tussen enerzijds het 'meestemmen' van vrouwen als lid van de gemeente, bij de roeping van ambtsdragers, en anderzijds het leiding geven door de kerkenraad, waarbij gezag wordt uitgeoefend (regeerambt). Dat laatste blijft aan mannen voorbehouden.

3. In de besluitvorming van GS Ommen 1993 komen alle elementen die ook in de recentere discussies over de positie van vrouwen in de kerk spelen, al uitdrukkelijk aan de orde. Ik geef twee korte citaten ter illustratie:
 - a. *"als gesproken wordt over 'de positie van onderdanigheid die de Schrift aan de vrouw in de gemeente geeft' worden te weinig de Schriftgegevens in rekening gebracht waarin gesproken wordt over de gelijkwaardige positie die man en vrouw in Christus hebben ontvangen (...) en de onderdanigheid van man en vrouw aan elkaar".*
Zie ik hier twee lijnen die beide verdisconteerd worden?
 - b. *"in de kerk moeten niet de argumenten die door de tijdgeest zijn ingegeven doorslaggevend zijn, maar de argumenten van de Heilige Schrift, waarin het goede kader wordt geboden voor de verhouding van man en vrouw (...) de kerk behoort aan de zusters in de gemeente geen stemrecht te geven als een offer aan de tijdgeest; zij behoort aan de zusters het stemrecht ook niet te onthouden uit vrees voor de tijdgeest".*

4. En ten slotte het belangrijkste: de uitgebreide en bepaald niet eenzijdige Schriftuurlijke onderbouwing van de besluiten. Die heeft ongetwijfeld bijgedragen aan de brede aanvaarding daarvan. Een overtuigende Bijbelse argumentatie bindt samen.

Slot

Het is werkelijke tot schade van de kerken geweest dat de GS Meppel zich niet uitdrukkelijk heeft geconfronteerd met dit uitgebreid gemotiveerde besluit uit 1993, nog maar 26 jaar geleden. Het zou de eenheid binnen de GKv sterk hebben bevorderd als GS Meppel duidelijk had aangegeven waarom en op welke Bijbelse gronden afstand is genomen van de benadering van GS Ommen destijds.

De SRV-kerken roepen u op bij de toetsing van de revisieverzoeken deze fout niet te maken en con amore gebruik te maken van de wijsheid die de Here in het verleden aan broeders in de synode heeft gegeven bij het lezen van de Bijbel in het kader van M/V en ambt.

Verspreid daarom Artikel 24 van de Acta van GS Ommen 1993 onder de leden van de synode.

(woordvoerder D.A.C. Slump)

⁶ Acta Ommen 1993, Artikel 24.

3

BEZWAREN TEGEN DE WIJZE VAN SCHRIFTGEBRUIK (ALGEMEEN)

Deze bijdrage richt zich op het kernbezwaar met betrekking tot besluit 3.

Besluit 3 luidt als volgt: “uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om volop ruimte te bieden voor de inzet van gaven van vrouwen in taakvelden zoals verkondiging, onderwijs, pastoraat, diaconaat.”

‘Taakvelden’

In dit besluit zijn twee formuleringen cruciaal. Allereerst de term ‘taakvelden’.

Deze term komt uit het vakgebied van de gemeenteopbouw. Het betekent: alle dingen die er gebeuren, de activiteiten die worden ontplooid, de inzet van krachten op het gebied van een bepaalde kernfunctie van de gemeente. Wat niet in het besluit wordt geëxpliciteerd is, dat dit besluit dus óók gaat over ambtelijke activiteiten op het gebied van die kernfunctie. Het wordt er a.h.w. even en passant bij genomen. Terwijl juist dit het onderwerp van afweging en besluitvorming is: De inzet van zusters in ambtelijke dienst op zo’n kernfunctie. Dat zusters bij zulke kernfuncties actief betrokken zijn (in niet ambtelijke dienst) is gegroeide praktijk, waar niemand moeite mee heeft. Die is juist aan te bevelen. Het besluit is echter zó geformuleerd dat het lijkt alsof je van activiteit in

niet-ambtelijke dienst zo kunt concluderen tot activiteit in *ambtelijke dienst*. En dat blijkt inderdaad ook te gebeuren in de gronden.

‘Schriftuurlijke gronden’

Deze gronden bij besluit 3, in zes punten opgesomd, worden ‘Schriftuurlijke gronden’ genoemd.

De kern van het door de kerken ingediende bezwaar heeft betrekking op het feit dat er in die zes punten (de gronden onder het besluit) sprake is van:

- 1^e het enkel opsommen van Schriftgegevens;
- 2^e het mistekenen van Schriftgegevens;
- 3^e het ontbreken van Schriftgegevens.

Deze drie punten samen onderbouwen het bezwaar dat de GS Meppel niet heeft aangetoond dat voor besluit 3 een deugdelijke Schriftuurlijke basis bestaat. De drie genoemde punten worden afzonderlijk bij langs gegaan.

Ad 1 – Het enkel opsommen van Schriftgegevens

De bezwaarde kerken zijn niet overtuigd door de vele Schriftgegevens die in de gronden 1-6 worden genoemd. Dat heeft hiermee te maken dat met het *opsommen* van Schriftgegevens nog

niet wordt aangetoond dat het besluit om uit spreken dat er ruimte is voor de gaven van vrouwen in verkondiging, onderwijs, pastoraat en diaconaat, zoals dat nu het geval is voor mannen, Schriftuurlijk is.

Om dit punt nader te verduidelijken een voorbeeld. Met behulp van veel Schriftgegevens zou de stelling verdedigd kunnen worden dat de Bijbel ruimte biedt voor polygamie. Gewezen zou kunnen worden op Abraham en David die meerdere vrouwen hadden (Gen. 25:6; 2 Sam. 12:8). Verder zou genoemd kunnen worden dat de Here dit ook in het Nieuwe Testament niet bekritiseert. Integendeel, onomwonden wordt Abraham door de Here 'zijn vriend' genoemd (Jak. 2:23) en David 'een man naar zijn hart' (Hand. 13:22). Wanneer deze Schriftgegevens zo

Door Schriftgegevens te presenteren in een **onzuiver sjabloon** is er sprake van een mistekening van deze Schriftgegevens

opgesomd worden, lijkt het erop dat er Schriftuurlijke gronden zijn voor polygamie.

Dit voorbeeld laat zien dat het noemen van Schriftgegevens als zodanig niet doorslaggevend kan zijn voor de bewering of iets Schriftuurlijk is of niet. Allereerst zal moeten worden nagegaan of er wellicht Schriftgegevens ongenoemd blijven. In dat opzicht is voor de bezwaarde kerken dan ook een heikel punt dat in grond 5 over de zwijgteksten wordt gezegd

dat ze, in het hele palet van Schriftgegevens dat een besluit over vrouwelijke ambtsdragers zou moeten dragen, niet mee doen, *“omdat de exegese van deze teksten daarvoor te zeer omstreden is.”*

Het op deze manier buitenspel zetten van Schriftgegevens trekt de boel onherroepelijk scheef en geeft ruimte om, door het opsommen van andere Schriftgegevens, te suggereren dat er sprake is van een Schriftuurlijke grond.

Ad 2 – Het mistekenen van Schriftgegevens

Bij het noemen van Schriftgegevens is het vervolgens ook van belang dat deze gegevens op een juiste manier worden gepresenteerd. Door Schriftgegevens op een bepaalde manier in te kaderen kan er een verkeerd beeld ontstaan van wat deze gegevens ons nu te zeggen hebben.

Om ook hier een voorbeeld te noemen: in grond 2 maakt de GS Meppel een onzuivere tegenstelling tussen de plaats van mannen en vrouwen in het OT. Er wordt beweerd dat God vrouwen een sleutelrol in de heilsgeschiedenis heeft gegeven, omdat mannen hebben gefaald. God heeft de vrouw zeker een belangrijke rol in de heilsgeschiedenis gegeven, maar dat staat niet als zodanig tegenover falende mannen. Eva, Sara, Tamar, Rachab, Debora, enz. hebben een belangrijke rol gespeeld, maar Adam, Abraham, Juda, Kaleb en Gideon evenzeer. En omgekeerd hebben vrouwen evengoed gefaald. Denk aan de vrouw van Lot of aan de opstand van Mirjam.

Door Schriftgegevens te presenteren in een *onzuiver sjabloon* is er sprake van een mistekening van deze

Dit alles betekent niet minder dan dat de synode hier in besluit 5 haar **eigen conclusie presenteert als een Schriftuurlijke grond**

Schriftgegevens. Het is evident dat zo'n mistekening onmogelijk een Schriftuurlijke grond kan bieden voor een eventueel besluit. Het is toch niet vreemd dat kerken hiertegen bezwaar aantekenen?

Ad 3 – Het ontbreken van Schriftgegevens

Alhoewel een mistekening van Schriftgegevens voor de bezwaarde kerken een verontrustende constatering is, geldt dat nog meer voor het ontbreken van Schriftgegevens onder mooi klinkende redeneringen of conclusies.

Als voorbeeld kan hier genoemd worden dat in grond 3 gesteld wordt dat er in de ontwikkeling van OT naar NT sprake is van een fundamentele verschuiving: "het Nieuwe Verbond wordt gekenmerkt door gelijkheid". Opvallend is dat bij deze stelling nergens verwezen wordt naar Schriftgegevens. Het is gissen waar we in het Nieuwe Testament Schriftgegevens kunnen vinden die deze stelling onderbouwen. De bezwaarde kerken hebben tevergeefs naar deze Schriftgegevens gezocht.

In Christus zijn man en vrouw gelijkwaardig, maar nergens leert de Bijbel dat daarmee ook elk onderscheid in taken en verantwoordelijkheid is weggefallen. Een Schriftgegeven als Galaten 3:28 biedt die ruimte ook niet. In Christus is er geen tegenstelling tussen nationaliteiten, sociale klassen

en geslacht. Ieder die Christus toebehoort, is erfgenaam volgens de belofte. Maar daarmee is het onderscheid in nationaliteiten, sociale klassen en geslacht niet verdwenen. Ook na Christus' hemelvaart en de uitstorting van de Geest is er nog steeds sprake van verschil in taak en verantwoordelijkheid tussen man en vrouw. Denk aan de apostolische aanwijzingen in de brief aan de Kolossenzen en de eerste brief van Petrus. Om maar te zwijgen van de zwijgteksten.

Het ontbreken van Schriftgegevens, juist op het moment waarop dat nodig is, komt het meest duidelijk aan het licht bij grond 5. De synode presenteert daar haar conclusie met de woorden:

"Gevolg gevend aan die roeping is de synode tot de conclusie gekomen, dat het getuigenis van de Schrift alle aanleiding geeft aan de gemeente van het Nieuwe Verbond, om mannen en vrouwen gelijkwaardig te laten functioneren in al de profetische, priesterlijke en koninklijke taken in de kerk, waar hun beider christennaam gelijkelijk van spreekt (HC, zondag 12)."

Wat gebeurt hier? De conclusie van de synode wordt hier gepresenteerd zonder dat hier ook maar één Schriftgegeven als onderbouwing genoemd wordt. Als enige wordt verwezen naar Zondag 12. Uit het ambt van alle gelovigen, dat natuurlijk ook ingevuld wordt door vrouwen, trekt de synode de conclusie dat vrouw ook mogen (of moeten?) functioneren in de bijzon-

dere ambten. Maar deze conclusie zelf mist elke Schriftuurlijke grond. Nergens wordt hier een Schriftplaats genoemd waaruit zou blijken dat in het Nieuwe Verbond het feit dat we in Christus gezalfd zijn tot profeet, priester en koning betekent dat het verschil tussen het ambt aller gelovigen en het bijzonder ambt is opgeheven. Dit alles betekent niet minder dan dat de synode hier in besluit 5 haar eigen conclusie presenteert als een Schriftuurlijke grond. Dat is wel een heel kwalijke zaak.

Conclusie

Bovengenoemde punten in ogen-schouw nemend is de conclusie dat besluit 3 elke deugdelijke Schriftuurlijke basis mist.

Naar aanleiding van dit besluit roepen de bezwaarde kerken de synode op om te waken voor dezelfde fout die GS Meppel in besluit 3 gemaakt heeft. Namelijk:

- de misvatting dat het noemen van Schriftgegevens een Schriftuurlijke onderbouwing geeft aan een bepaald besluit;
- de mistekening van Schriftgegevens door er een eigen sjabloon overheen te leggen;
- het ontbreken van Schriftgegevens, juist op die momenten waarop een onderbouwing nodig is.

(woordvoerder P. Boonstra)

4A **Bezwaren tegen Schriftgebruik inzake het ambt van ouderling**

**Besluit 5 luidt:
uit te spreken dat er
Schriftuurlijke gronden
zijn om naast mannen ook
vrouwen te roepen tot de
dienst in het opzicht, het
pastoraat en het onderwijs
en daardoor tot het ambt van
ouderling.
(cursivering: HJR)**

Opmerkingen vooraf

Eerst een paar opmerkingen van algemene en logische aard:

- A. De formulering dat er Schriftuurlijke gronden zijn voor het ene standpunt, roept de vraag op of er ook Schriftuurlijke gronden zijn voor een tegenstandpunt. Die vraag wordt in de besluittekst niet gesteld, laat staan beantwoord. Toch is die mogelijkheid aanwezig, waardoor een afweging zou moeten volgen. De besluittekst zegt niet dat er géén Schriftuurlijke argumenten tegen zijn, maar laat dat open en werkt dat niet uit. Ook niet in de gronden. Daarmee is de formulering van dit besluit op zijn minst onhelder en onaf.
- B. In het besluit wordt vanuit gelijke werkzaamheden – vrouwen worden naast mannen geroepen tot opzicht, pastoraat en onderwijs – geconcludeerd tot een gelijke volmacht of verantwoordelijkheid. Echter, gelijke roeping aan mannen en vrouwen *om gaven in te zetten voor eenzelfde taak* (opzicht, pastoraat en onderwijs), betekent nog niet dat God dan vanzelfsprekend ook dezelfde *volmacht en verantwoordelijkheid voor die taak* aan mannen en vrouwen geeft. Toch concludeert het besluit vanuit het één tot het ander. Logisch gezien is dit een gedachtesprong die niet verantwoord wordt.

- C. Dit wrekt zich bij alle vier gronden die bij besluit 5 volgen. Buiten beeld blijft zo voor wat betreft het NT, dat er geen aanwijzingen zijn dat het ambt van oudste en opziener ook door vrouwen kan worden ingevuld. Integendeel, de expliciete aanwijzingen zijn, dat hier aan mannen wordt gedacht (zie 1 Tim. 3 en Titus 1). Een bezinning hierop ontbreekt. Voor wat de voorbeelden uit het OT betreft, is in dit opzicht van belang dat het ambt van oudste/opziener in het NT voortbouwt op het ambt van oudste in het OT. Er is echter in het OT nooit sprake van een vrouwelijke oudste.

Dit maakt dat de conclusie in Besluit 5 ('... en *daardoor tot het ambt van ouderling*') in de lucht komt te hangen. Het besluit vraagt namelijk niet alleen om gelijke werkzaamheden van mannen en vrouwen, maar om een gelijke volmacht en verantwoordelijkheid. Tot zover de opmerkingen vooraf. Maar er is meer. Ik ga nu de gronden bij langs.

Besluit 5 – Grond 1 en 2

Grond 1 en 2 lijken te willen zeggen dat de daar genoemde vrouwen ongeveer hetzelfde werk deden en dezelfde taak uitvoerden of dezelfde verantwoordelijkheid hadden als de mannen. En dat ze daarom ook vandaag tot

dezelfde dienst in opzicht, pastoraat en onderwijs geroepen kunnen worden en dus ook tot het ambt van ouderling. Daarop willen we nu ingaan. In grond 1 gaat het over Debora. In grond 1 en 2 over Mirjam. Hadden zij (bij alle gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen) inderdaad dezelfde taak of verantwoordelijkheid?

Debora (Rechters 4 en 5)

Van haar wordt gezegd dat ze als vrouw van Lappidot, rechter over Israël en profetes was (4:4). Ze hield zitting onder de Deborapalm en daar kwamen de Israëlieten haar hun rechtsgeschillen voorleggen (4:5).

- A. Rechters 4 beschrijft wat er gebeurde in de tijd van Debora en Barak en in het gevecht tegen Sisera. Hoofdstuk 5 geeft in poëtische stijl een theologische reflectie op die gebeurtenissen. Hier is wel een methodische waarschuwing in het algemeen op zijn plaats. Een beschrijving in de vorm van een vertelling (Rechters 4) geeft weer wat er *is* gebeurd, vanuit een bepaald perspectief. Het geeft niet weer wat er had *moeten* gebeuren, behalve wanneer dat door de vertelling zelf wordt gesuggereerd. Nog veel grotere voorzichtigheid is geboden, wanneer je uit zo'n *vertelling over gebeurtenissen van toen*, conclusies wilt trekken over hoe zaken zouden moeten worden geregeld in ónze tijd, zoals bij zulke specifieke vragen van al dan niet gelijke taken of verantwoordelijkheden van mannen en vrouwen in het ambt van ouderling. Hier ga je al snel over de grenzen van de strekking van de vertelling heen. Nergens wordt deze stap in de besluiten en gronden methodisch verantwoord. Die grens passeer je ook wanneer je wel terecht constateert dat er van samenwerking tussen Debora en Barak sprake is, maar dat vervolgens die samenwerking de grond is voor zo'n specifieke uitwerking in Besluit 5. Ook nog zonder nadere toelichting. Dezelfde opmerkingen moeten gemaakt worden ten aanzien van Mirjam.
- B. Er zijn echter een aantal exegetische redenen om te zeggen: het optreden van Debora kun je eerder *niet* dan *wel* aanvoeren als grond onder Besluit 5. Die redenen:
1. vanuit de context van het boek Rechters;
 2. vanuit de vertelling van Rechters 4 en het lied in Rechters 5 zelf;
 3. vanuit het geheel van de Schrift.
- C. (Ad 1) Vanuit de context van het boek Rechters. Er is alle reden om te zeggen: Debora is niet zo maar

een normale rechter. Ze doet niet (volledig) het werk van een gewone rechter. En de situatie waarin ze optreedt is ook heel uitzonderlijk. Ze is niet een rechter die met militair of gewelddadig ingrijpen bevrijding brengt voor Gods volk. Zo worden wel de rechters vóór haar en de meesten na haar getekend. Vaak lees je dat de Geest van God hen kracht gaf voor die oorlogstaak (3:10; 6:34; 14:19; 15:14). Je leest dan dat zo'n rechter zo veel jaar regeerde (3:10; 10:2-3 etc.). Dat lees je bij Debora niet. Zij wordt niet als een militair leider in beeld gebracht, ook niet als iemand die regeert, maar als rechter-profetes. Zij gaf leiding aan Israël door het oordeel van God uit te spreken in de rechtszaken die men haar voorlegde en door een boodschap van God aan Barak door te geven. Ook is zij de enige vrouw in het boek Rechters die (naast profetes) als rechter wordt aangeduid.

- D. (Ad 2) Vanuit de vertelling van Rechters 4 en het lied in Rechters 5. Debora wordt niet als de rechter beschreven die Israël van Sisera of Jabin heeft verlost. Als profetes roept ze Barak op en geeft hem namens God het bevel door, om tienduizend man onder de wapens te brengen en Sisera te verslaan. Pas toen hij protesteerde (of minder negatief: dat van haar vroeg), beloofde ze om mee te gaan, als bewijs dat Góð met Barak mee zou gaan en hem de overwinning zou geven.
- E. (Ad 3) Vanuit het geheel van de Schrift. Debora's bescheiden rol als profetes in dit gewelddadig treffen, met Barak als militair leider, blijkt ook wanneer Hebr. 11:32-33 niet haar,

maar Barak noemt als degene die overwonnen heeft en gerechtigheid liet gelden.

- F. (Ad 2) Vanuit de vertelling van Rechters 4 en het lied in hoofdstuk 5 is ook nog het volgende te zeggen.
Het feit dat God een vrouw gebruikte (of eigenlijk twee) om verlossing te brengen, is een duidelijke

Mannelijk versus vrouwelijk is een thema in deze vertelling. Daarin zit ook impliciete kritiek op het leiderschap van Barak

lijke rode draad in deze vertelling. Mannelijk versus vrouwelijk is een thema in deze vertelling (4:8-9; 4:21-23; 5:7; 5:15; 5:24-27). Daarin zit ook impliciete kritiek op het leiderschap van Barak als een verteldoel (zie 4:9 als reactie op 4:8 en de uitwerking in 4:18-22). De noodzaak voor Barak dat Debora meegaat naar het slagveld, onderstreept dit ontbreken van leiderschap. De impliciete kritiek daarop laat zien, dat de situatie met Debora geen voorbeeld is dat navolging verdient. Al kan het wel nodig zijn in zulke omstandigheden.

- G. Echter, ook wanneer je positiever aankijkt tegen de rol van Barak in deze geschiedenis (– het zou niet gaan om kritiek op gebrek van zijn kant aan leiderschap –), is het zo dat Debora een rechter-profetes is die niet zelf vecht. En ook geen leger aanvoert. Haar rol hier is om

namens God Barak te roepen die dat wél kan. Hij doet dat ook, door haar aanwezigheid als profetes van God bij het slagveld gesterkt.

- H. Ook de plaatsen waar Debora wordt genoemd in hoofdstuk 5 geven geen grond voor de gedachte dat ze hetzelfde doet en eenzelfde leidende rol heeft als andere rechters.

Recht. 5:7 zegt in de NBV: *Aanvoerders ontbraken, het land kende geen leiding totdat jij, Debora, kwam en Israël tot leidsvrouw werd.*

Voor de vertaling met ‘leidsvrouw’ is wel iets te zeggen, maar niet als iets waaraan je kunt zien dat ze het zelfde werk doet en dezelfde taak heeft als een gewone richter. Juist niet!

Hier staat het Hebreeuwse woord dat met ‘moeder’ vertaald moet worden. Zie ook de HSV, die dichter bij de grondtekst blijft: *De dorpen lagen verlaten in Israël, ze lagen verlaten, totdat ik, Debora, opstond, tot ik opstond, als een moeder in Israël.*

Recht. 5:12 wordt als volgt vertaald in de NBV: *Ga voorop, Debora, vuur ons aan en zing een lied!* Ook hier is de interpretatie van de vertalers leidend geworden, alsof Debora als leider voorop gaat in de strijd. Echter, hier wordt de imperativus (gebiedende wijs) van een werkwoord gebruikt dat ‘ontwaken, wakker worden, in beweging komen’ betekent. Zie ook de HSV: *Ontwaak, ontwaak, Debora! Ontwaak, ontwaak en spreek een lied!* En dan volgt: *Sta op, Barak, en neem uw gevangenen gevangen, zoon van Abinoam.*

Recht. 5:13 zegt volgens de NBV: *Daar trokken toen de ware aanvoerders ten strijde.* En je krijgt het idee dat Debora één van die aanvoerders was. Echter in het Hebreeuws staat hier niet een woord dat met ‘aanvoerders’ moet worden vertaald, maar met ‘ontsnappen’. Zie ook de HSV: *Toen daalden de overgeblevenen af naar de machtigen.*

Kortom, ook de gegevens uit hoofdstuk 5 geven niet aan dat Debora een vergelijkbare rol als Barak zou hebben, of van de overige rechters. Ze heeft haar eigen unieke rol, in een uitzonderlijke situatie.

- I. Kortom, op het niveau van de exegese kun je niet een-op-een Debora in haar werkzaamheden of verantwoordelijkheid gelijk stellen met de andere rechters of met Barak. Daarnaast is nog een andere opmerking van

Debora heeft haar eigen unieke rol, in een uitzonderlijke situatie

belang. Ook nu je in deze geschiedenis ziet hoe Debora als vrouw prima leiding geeft in het publieke domein, wil dat niet zeggen dat dit dus ook zo is in het domein van Gods kerk. In Debora's tijd gingen die beide nog samen op, het was één geheel. De stammen van Israël waren ook in politiek opzicht Gods (kerk)volk. Over die politieke kant gaat het met name in Rechters 4 en 5. In onze tijd ligt er een scheiding tussen kerk en staat. Kun je het optreden van Debora in het politieke domein zo maar overbrengen op ons kerkelijk leven vandaag? Verantwoording hierover ontbreekt in grond 1.

- J. Een volgend punt: Het is ook niet duidelijk hoe je het werk dat Debora mag doen, gelijk kunt stellen met het werk van opzicht, pastoraat en onderwijs dat als taak van de huidige ouderling wordt gezien (wisseling van categorie). Verantwoording hiervoor ontbreekt eveneens. Er zitten wel trekken in haar werk die doen denken aan een bepaalde manier van onderwijs geven. En ook treedt ze op als profetes. Maar tegelijk moet ook het onderscheid tussen haar optreden en dat van Barak in rekening worden gebracht (zie hierboven). Evenals de bijzondere omstandigheden, waar als verteldoel aandacht voor wordt gevraagd.
- K. Ten slotte kan uit het noemen van de samenwerking tussen Debora en Barak dat door Besluit 5 getekend wordt als gezamenlijke dienst in opzicht, pastoraat en onderwijs – even gesteld dat dit zo is – ook niet zo maar de conclusie getrokken worden, dat vrouwen aangesteld kunnen worden in het ambt van ouderling, zoals wij dat vandaag in onze kerken kennen (opnieuw een wisseling van categorie). Ook voor deze laatste stap ontbreekt elke verantwoording.

Conclusie t.a.v. Debora:

Grond 1 kan Besluit 5 niet dragen, waar het over Debora spreekt. De genoemde Schriftgegevens en ook de specifieke situatie waarover in Recht. 4 en 5 verteld wordt, (met zomen wil ook een bepaald verteldoel in deze geschiedenis), maken dat je niet zo maar de conclusie kunt trekken dat:

1. God Debora roept tot eenzelfde taak of verantwoordelijkheid als Barak en andere rechters;
2. dit een gezamenlijk werken was in opzicht, pastoraat en onderwijs zoals dat vandaag door ouderlingen in onze kerken wordt gedaan;

3. dat zusters *daardoor* geroepen kunnen worden tot het ambt van onze huidige ouderlingen.

Geen van deze drie beweringen wordt verantwoord.

Wanneer grond 1 zegt dat Mirjam en Debora vrouwen in het Oude Verbond laten zien, die in samenwerking met mannen optreden in bestuur en rechtspraak, dan moet je niet over het fijne puntje heen lezen. *'In samenwerking met'* wil niet zeggen 'op dezelfde wijze als' of 'in dezelfde positie en met dezelfde verantwoordelijkheid'.

Mirjam (Micha 6:4)

In Grond 1 en 2 wordt over Mirjam gesproken. Daarbij wordt verwezen naar Micha 6:4, waar staat: *Ik zond Mozes, Aäron en Mirjam om jullie voor te gaan.* De HSV vertaalt: *Ik heb Mozes, Aäron en Mirjam vóór u uit gezonden.*

Werd Mirjam hier (bij alle gelijkwaardigheid) net als Mozes en Aäron geroepen tot dezelfde dienst? Waaruit je dan zou kunnen concluderen dat vrouwen naast mannen ook geroepen worden in opzicht, pastoraat en onderwijs en daardoor tot het ambt van ouderling?

- A. In Micha 6:4 staat: *ik zond ... voor jullie uit.* In het Hebreeuws staat hier een woord dat 'uitstrekken' (bijv. een staf, of een vinger) betekent. In tweede instantie betekent het 'loslaten, de vrije loop laten', in derde instantie: 'sturen', 'zenden'. Dit ziet allereerst op het concrete voorop gaan van Mozes, Aäron en Mirjam (zie de vertaling van de HSV; zie ook plaatsen met dezelfde woordcombinatie, Gen.45:5; 46:28; Ex. 23:20, 28; Ps. 105:17).
- B. Wat Micha 6:4 hier zegt over Mirjam verwijst in elk geval naar

Ex. 15:20-21. Deze verzen geeft de NBV zo weer: *De profetes Mirjam, Aärons zuster, pakte haar tamboerijn, en alle vrouwen volgden haar, dansend en op de tamboerijn spelend. En Mirjam zong dit refrein: 'Zing voor de HEER, zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp hij in zee.'*

Mirjam ging de vrouwen voor in zang en dans, spelend op haar tamboerijn. Zij wordt in Micha 6 profetes genoemd. Hoewel het niet uitgesloten kan worden, vertelt de Bijbel nergens dat Mirjam (nieuwe) profetie heeft verkondigd. Ze zegt van zichzelf, dat de Here ook door haar heeft gesproken, Num. 12:2. Maar dat is wel, wanneer ze samen met Aäron in opstand komt tegen Mozes. Haar publieke optreden als profetes was voor zover ons wordt verteld, bij het zingen met de tamboerijn, terwijl ze anderen aanspoort om God lof te brengen.

C. Dit loven en prijzen van Gods grote daden wordt ook elders in het OT, profetie genoemd. Zo zondert David twee zonen van Asaf af, Heman en Jedutun om leiding te geven aan de muziek in de tempel. Dit muzikaal leiding geven wordt omschreven als profeteren (1 Kron. 25:1-3). Heman de zoon van Asaf wordt dan ook ziener genoemd (1 Kron. 25:5 [HSV: *de ziener van de koning, met woorden van God om de hoorn op te heffen*]); samen met Asaf en Jedutun in 2 Kron. 35:15; voor Asaf alleen ook 2 Kron. 29:30). In het NT lezen we in Hand. 2:11, dat het loven van God en het prijzen van Zijn grote daden, als profetie wordt gezien.

D. Wat is de profetische taak geweest waarin Mirjam voorging? Ze ging in elk geval andere vrouwen voor

in muziek, dans en zang om de Here groot te maken. Van een andere profetische taak weten we niet van haar. Zo gaf Mirjam leiding in samenwerking met Mozes en Aäron (Micha 6:4). Dit is overigens de enige keer dat Mirjam als leider naast Mozes en Aäron genoemd wordt. Opvallend is, dat zij ontbreekt op alle andere plaatsen waar de Here zegt dat Hij Mozes en Aäron als leiders zond (Joz. 24:5; 1 Sam. 12:6, 8; Ps. 77:21; 105:26. Zie ook Ex. 7:1-2).

Conclusie t.a.v. Mirjam:

Grond 1 en 2 kunnen, wanneer het over Mirjam gaat, het besluit niet dragen. Ze geven geen deugdelijke Schriftuurlijke basis voor Besluit 5. We wijzen op drie dingen:

1. Dat Mirjam tot dezelfde dienst en verantwoordelijkheid geroepen wordt als Mozes en Aäron, wordt niet aangetoond, ook niet wanneer aan haar volgens Micha 6:4 een leidende functie is toebedeeld. Num. 12 waarschuwt daar eveneens tegen.
2. Verder blijkt nergens dat haar taak een equivalent is van het werk in opzicht, pastoraat en onderwijs, zoals dat in het ambt van ouderling vandaag vorm gekregen heeft.
3. Ook geven Grond 1 en 2 waar het over Mirjam gaat, geen onderbouwing van het slot van Besluit 5, waar het zegt *'en daardoor tot het ambt van ouderling* (onderstreping HJR).

Besluit 5 – Grond 3 en 4

De argumenten tegen grond 3 en 4 zoals verwoord in het revisieverzoek van Hattem-Centrum op p. 9, regel 7-24, zijn voldoende uitgewerkt, om duidelijk te maken dat ook zij Besluit 5 niet kunnen dragen.

Slotconclusie

Geen van de genoemde gronden bij Besluit 5 toont aan dat er een deugdelijke Schriftuurlijke basis aanwezig is voor Besluit 5. Ook de combinatie van deze gronden doet dat niet.

(woordvoerder H.J. Room)

4B **Bezwaren tegen Schriftgebruik inzake preekbevoegdheid en ambt van predikant**

Besluit 6 is tweeledig en luidt:

- a. uit te spreken dat er **Schriftuurlijke gronden zijn om behalve aan mannen ook aan vrouwen die daarvoor de gaven hebben ontvangen, preekbevoegdheid te verlenen en daartoe in de generale regeling preekbevoegdheid artikel 1 het woord “mannelijk” te laten vervallen.**
- b. uit te spreken dat er **Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst van verkondiging en onderwijs en daarmee tot het ambt van predikant.** (*cursivering: HJR*)

Opmerkingen vooraf*

Ik richt me eerst op onderdeel b en kom aan het slot terug op onderdeel a.

Ook hier gelden dezelfde opmerkingen die bij Besluit 5 onder Opmerkingen vooraf A t/m C gegeven zijn.

Besluit 6 – Grond 1

Grond 1 geeft aan dat er al in het OT sprake is van profetessen of van profetisch optreden van vrouwen. Ook in het NT is er vóór de uitstorting van de Heilige Geest sprake van profetisch optreden door vrouwen. Dit zou grond geven voor het besluit om vandaag vrouwen te roepen tot het ambt van predikant.

Verwezen wordt naar Ex. 15:20-21; Rech. 4:4-7; 1 Sam. 2:1-10; 2 Kon. 22:14; Luc. 1:46-55 en Luc. 2:36-38.

Het gaat dan over Mirjam, Debora, Hanna uit 1 Samuël, Chulda, Maria en de profetes Hanna in de tempel. Ik merk op: Hier zou nog aan toegevoegd kunnen worden Jes. 8:3, waar ook over een profetes gesproken wordt.

- A. Wat over Mirjam en Debora wordt gezegd, heeft bij besluit 5 al de nodige aandacht gehad. Als daar de slotsom is dat deze gevens

niet voldoende basis geven om de conclusie in Besluit 5 te trekken, dan geldt dat ook voor Besluit 6b. Want het ambt van predikant, zoals dat in onze ambtelijke structuur een plek heeft gekregen, omvat ook de taak en verantwoordelijkheden van een ouderling.

- B. Ongetwijfeld zijn er profetessen geweest in het OT. Toch wordt die aanduiding nooit voor Hanna uit 1 Samuël en Maria gebruikt.
- C. Over de profetes Hanna in Luc. 2:37 wordt gezegd, dat ze altijd in de tempel was waar ze God dag en nacht diende met vasten en bidden. Toen Jezus naar de tempel werd gebracht, *bracht ze hulde aan God en sprak over het kind met allen die uitzagen naar de bevrijding van Jeruzalem* (vers 38). Kennelijk bestond haar profetische werk uit: vasten, bidden, spreken over de verlossing door Jezus.
- D. De profetes Chulda ontvangt in Jes. 8 een openbaring van God en geeft die door. Iets wat je ook kunt zien bij profeten (m/v) in het NT in 1 Kor. 14:30. Toch komt Paulus in datzelfde hoofdstuk ook met het voorschrift dat vrouwen gedurende de samenkomsten moeten zwijgen (1 Kor. 14:34). Denk ook aan wat hij schrijft in 1 Tim. 2. Hoe een en ander met elkaar in verband moet

* In deze bijdrage zijn naast andere bronnen verwerkt de bijdragen van C. van Dam in: *Nader Bekeken*, jrg. 24, nr. 10 en 11 (2017) en van G. Kwakkel, 'Profetie vroeger en nu', in: *Als geen ander. De God van de profeten*, Barneveld 2013, p. 119-136.



worden gebracht, daarover verantwoordt het besluit zich niet.

- E. Hier is een methodische waarschuwing op zijn plaats. Er is verschil tussen het OT en het NT waar het gaat om de plaats en het optreden van profeten. In de nieuwtestamentische gemeente hebben de profeten een minder prominente plaats dan de oudtestamentische profeten binnen het volk Israël. Het verschil hangt samen met de komst en het optreden van Jezus Christus, de grootste van alle profeten. Hij is Gods spreken tot ons en heel de wereld in eigen persoon (Hebr. 1:1-2; Joh. 14:9). In Hem heeft Gods openbaring haar hoogtepunt bereikt. De eersten die op Hem volgen zijn niet de profeten, maar de apostelen. Zij moeten getuigen van wat ze van de Heiland hebben gezien en gehoord. En vandaaruit moeten zij onderwijs geven. De lagere status van de nieuwtestamentische profeten ten opzichte van de apostelen weerspiegelt zich in het voorschrift van Paulus dat ontvangen profetieën moeten worden getoetst (1 Kor. 14:29; zie hierover meer: G. Kwakkel, 'Profetie vroeger en nu', in: *Als geen ander. De God van de profeten*, Barneveld 2013. Zie voor de genoemde opmerkingen p. 132-136).

Het is dan ook methodisch niet juist, zoals in de gronden onder Besluit 6 lijkt te gebeuren, om van profeten in het OT een-op-een via profeten in NT door te schakelen naar het (profetische) ambt van predikant. Alleen het aanvoeren van het bestaan van profetessen in het OT is niet voldoende. Het onderwijs en de instructies van de apostelen in het NT, ook met betrekking tot wie tot het ambt van oudste moet worden geroepen zowel als de taak van deze oudsten, moet niet overgeslagen worden.

- F. Verder blijft onbesproken hoe de relatie ligt tussen het werk van bovengenoemde vrouwen en het huidige ambt van predikant (wisseling van categorie). Het cruciale deel van Besluit 6b dat zegt '*... en daarmee tot het ambt van predikant*', krijgt in deze grond geen onderbouwing.

Conclusie t.a.v. grond 1:

Deze grond biedt geen deugdelijke basis voor het besluit dat er Schriftuurlijke gronden zijn om vrouwen te roepen tot het ambt van predikant. Uiteraard betwisten we niet het voorkomen van profetessen in het OT (waartoe Grond 1 zich beperkt). Maar dat zusters vandaag vanwege dit enkele feit geroepen moeten of kunnen worden tot het ambt van predikant, zoals wij dat in onze huidige situatie al een aantal eeuwen vorm hebben gegeven, wordt niet aangetoond (wisseling van categorie). Argumenten voor deze bewering ontbreken.

Besluit 6 – Grond 2

Grond 2 gaat erover dat de Bijbel registreert dat vrouwen ook ná de uitstorting van de Heilige Geest profeteren. Hier komen dus gegevens uit het NT aan de orde. Genoemd

worden Hand. 2:17-18 in combinatie met Joël 3:1-2; Hand. 1:14 in combinatie met Hand. 1:8; 2:4-8. Hand. 21:8 en 1 Kor. 11:4-5 worden ook genoemd. Maar die komen in de volgende paragraaf aan de orde.

- A. De genoemde teksten uit Hand. 1 gaan over de belofte van de Heilige Geest en het vurige gebed waaraan de discipelen zich wijden (1:14). Petrus legt de uitstorting van de Heilige Geest in Hand. 2 uit als de vervulling van de profetie van Joël. Lucas beschrijft ook wat dit profeteren, zoals Petrus dat uitlegt, inhoudt: Het is spreken over Gods grote daden (Hand. 2:11). Volgens het citaat uit Joël en de uitleg van Petrus is profeteren hier de door de Heilige Geest gegeven bekwaamheid om anderen over Gods redding te vertellen.
- B. Alle gelovigen, jong en oud, man en vrouw, worden voor dit profeteren in dienst genomen en ontvangen dit profetisch ambt. Dat zie je hier in Jeruzalem gebeuren en is ook de essentie van de profetie van Joël. Zie ook hoe de Heid. Catechismus dit onder woorden brengt in Zondag 12.
- C. Ook het zo spreken dat iedere daar aanwezige in Jeruzalem in hun eigen taal over de grote daden van God hoort, wordt bij deze vervulling van Joëls profetie betrokken, als reactie op de spot van sommigen.

Conclusie t.a.v. grond 2:

Dit deel van grond 2 biedt geen deugdelijke basis voor het besluit dat er Schriftuurlijke gronden zijn om vrouwen in het ambt van predikant te roepen. Deze gegevens gaan namelijk over de roeping van elke gelovige in de gemeente van Christus en niet specifiek over de roeping van sommigen tot het ambt van predikant (wisseling van categorie). Wat mist, is een verantwoording hoe je van het één tot het ander kunt concluderen.

Besluit 6 – Grond 2 vervolg en grond 3

Grond 2 draagt vervolgens Hand. 21:8 (bedoeld zal zijn vers 9 – de dochters van Filippus die de gave van de profetie hadden) en 1 Kor. 11:4-5 (vrouwen moeten met bedekt hoofd bidden of profeteren) als argumenten aan. Hierbij kan ook Grond 3 betrokken worden, waar het gaat over de vraag wat profetie is. Verwezen wordt naar 1 Kor. 14:3 dat zegt: *Iemand die profeteert spreekt tot mensen, en wat hij zegt is opbouwend, troostend en bemoedigend.* Deze wijze van profeteren, zegt Grond 3, kan zowel voor mannen als vrouwen gelden.

- A. Profetie is een gave van de Heilige Geest (1 Kor. 14:1), die zowel aan mannen als aan vrouwen ten deel valt (1 Kor. 11:4-5; Hand. 21:9). Het betreft hier niet zozeer het uitbazuinen van Gods grote daden dat de taak van allen is (zie hierboven). Het gaat hier specifiek om het doorgeven van openbaring die rechtstreeks van God afkomstig is. Dat blijkt ook duidelijk uit het verband tussen profetie en openbaring in 1 Kor. 14, met name vers 29-32. Heel de instructie van Paulus in dit gedeelte is gericht op de opbouw, de orde en de vrede in de gemeente (1 Kor. 14:26, 33). Door in vers 26 het ontvangen van een openbaring daarbij in te sluiten, maakt hij duidelijk dat profeteren (ook) inhoudt het ontvangen van zo'n openbaring (zie vers 29-32). Het gaat hier dus om profetie als het doorgeven van door God ontvangen openbaring.
- B. Dit karakter van deze vorm van profetie wordt door de apostel ook verbonden met het begrijpen en bekendmaken van de 'geheimen' of geheimenissen (1 Kor. 13:2; zie ook het redebeleid in 1 Kor. 14:1-5, vergelijk daarbij ook de vertaling van HSV). Voor mensen zijn deze geheimen eerst verborgen, maar Paulus ziet zichzelf daar als beheerder van. Hij krijgt de taak dingen te onthullen die voor anderen verborgen zijn (1 Kor. 15:51-52; Rom. 11:25).
- C. Het meest aannemelijk is dat deze openbaring gegeven door profeten op één lijn staat met de geïnspireerde openbaring door Paulus en de andere apostelen. Deze openbaring richt zich op de opbouw van het geloof en van het leven in de gemeenten. Daarom ook die omschrijving van 1 Kor. 14:3: profetie is opbouwend, troostend en bemoedigend.

- D. Aannemelijk is dat deze profetische openbaringen in de begintijd van de nieuwtestamentische kerk onderdeel vormden van de grondlegging van de kerk, zoals dat in Ef. 2:20 wordt aangeduid. Daar worden niet-Joden welkom geheten in de gemeente van Christus, die het huis is van God, *gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen*. Wanneer deze vorm van profetie inderdaad alleen gaat over de begintijd van de nieuwtestamentische kerk, kan ze niet gebruikt worden als grond voor Besluit 6. Deze profetie is dan namelijk vandaag niet meer aan de orde.
- E. Maar ook als je niet wilt uitsluiten dat mannen en vrouwen vandaag nog op deze manier mogen en kunnen profeteren in de gemeente, hebben mannen en vrouwen (bij alle gelijkwaardigheid) ook dan niet dezelfde verantwoordelijkheid. Opmerkelijk is namelijk wat Paulus toevoegt aan zijn instructie in 1 Kor. 14:26-32: *Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen. Ze mogen niet spreken, maar moeten ondergeschikt blijven, zoals ook in de wet staat* (1 Kor. 14:34). In combinatie met het voorgaande is de meest waarschijnlijke verklaring, dat een college alleen van bepaalde mannen de profetie naar 1 Kor. 14:29 moet beoordelen. Maar ook wanneer men daar niet van overtuigd is, geldt nog dat terwijl mannen en vrouwen beiden konden profeteren en openbaring konden doorgeven, ze toch niet dezelfde verantwoordelijkheid en taak hadden in de samenkomsten. Paulus geeft namelijk ook instructies die te maken hebben met de verschillende plaats of verantwoordelijkheid van mannen en vrouwen bij deze vorm van profeteren. Te denken valt aan 1 Kor. 11:2-16;
- 1 Kor. 14:34-40 en 1 Tim. 2:8-15. Terwijl ook het roepen van alleen mannen als oudsten (1 Tim. 3:1-8; Titus 1:5-9), met hun specifieke taak, een duidelijk gegeven blijft. Een reflectie hierop in de gronden ontbreekt. Er kan echter niet zonder verantwoording van een mannelijk én vrouwelijk profeteren in deze vorm in het NT geconcludeerd worden naar het zowel door mannen als vrouwen geroepen worden tot het ambt van predikant.
- F. Bovendien, een een-op-een doorschakelen van deze vorm van profetie naar het huidige ambt van predikant, gaat te snel (wisseling van categorie). Hier ligt nog wel een schakel tussen die verantwoording behoeft. Daarbij zal toch het verschil tussen het profeteren van nieuwe openbaring en het ambt van predikant zoals wij dat in onze huidige structuur kennen, moeten worden overbrugd. Die verantwoording wordt niet gegeven. Maar kan die wel gegeven worden?
- G. Tegelijk blijft deze profetie namelijk onderworpen aan kritische toetsing (1 Kor. 14:29). Zoals gezegd, dat heeft te maken met de definitieve verschijning van het Woord van God in de persoon van de Here Jezus Christus. Het houdt ook verband met het primaat van de apostelen als oor- en ooggetuigen, boven de profeten. Hun getuigenis is vastgelegd in de boeken van het NT, in het verlengde van het OT. Profetie in de christelijke gemeente moet altijd daaraan onderworpen zijn. (zie G. Kwakkel, *a. w.*, p. 135v.).
- Conclusies t.a.v. grond 2 en 3:**
- Conclusie 1: De laatste schriftgegevens uit grond 2 (Hand. 21:8; 1 Kor. 11:4-5) en de gegevens uit grond 3 kunnen niet dienen als deugdelijke grond voor de slotconclusie van Besluit 6b, te weten, *dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen ... tot het ambt van predikant*.
- Conclusie 2: Of er (bij alle gelijkwaardigheid) naast mannen ook vrouwen geroepen dienen te worden tot de dienst van verkondiging en onderwijs hangt mede af van hoe men hen hierin een van mannen onderscheiden plaats of verantwoordelijkheid kan geven. Hiervoor is eerst opnieuw een doordenken nodig van de ambtsstructuur, waarbij ook het verschil tussen (wat we noemen) het ambt van alle gelovigen en het bijzondere ambt een plaats moet hebben. Ook zal men zich moeten confronteren met de zgn. zwijgteksten.
- Conclusie 3: Dit laatste geldt ook ten aanzien van Besluit 6a. Ook hier wreekt zich het niet doordenken van de ambtsstructuur en het niet wegen van de zogenaamde zwijgteksten.

Besluit 6 – Grond 4

Grond 4 zegt: *Het nieuwtestamentisch profeteren is wat de inhoud betreft in de gereformeerde traditie opgevat als uitleg van de heilige Schrift en door de Geest geleid toepassen op het heden, en wel in de prediking.*

Het is logisch niet juist om vanuit een bepaalde opvatting in de traditie over profeteren én een in de Schrift gebleken profeteren van zowel mannen als vrouwen (andere categorie), een-op-een te concluderen tot de dienst van vrouwen in het ambt van predikant. Hier ontbreekt nog een schakel. Eerst moet men zich ervan vergewissen of de opvatting over profeteren, zoals in de gereformeerde traditie verwoord, wel een-op-een overeenkomt met het profeteren van mannen en vrouwen zoals dat in de Schriftgegevens naar voren komt. Net als (bij alle gelijkwaardigheid) de onderscheiden plaats of verantwoordelijkheid van man en vrouw daarin.

Conclusie t.a.v. grond 4:

Grond 4 levert geen deugdelijke onderbouwing voor Besluit 6.

Besluit 6 – Grond 5

Grond 5 luidt: *Hoewel er veel onzekerheid is rond de precieze uitleg van het apostolisch voorschrift inzake zwijgen, laat vergelijking van 1 Kor. 14:34 met 1 Kor. 11:5 en 14:26 zien dat dit voorschrift in ieder geval niet opgevat kan worden als een absoluut verbod tot (s)preken in de eredienst. (onderstreping HJR)*

- A. De onderbouwing van Besluit 6 vraagt niet om te laten zien dat er niet een absoluut verbod op spreken voor vrouwen aan de orde is. Het gaat erom dat wordt aangetoond dat vrouwen wel geroepen kunnen worden tot het ambt van predikant zoals dat vandaag ambtelijk is gestructureerd in onze kerken. Argumenten die deze kant uit wijzen, worden niet geleverd.
- B. Duidelijk is dat waar ieder de taak van profeet heeft in de gemeente, ook zusters tot deze taak geroepen worden. Maar dat dit inhoudt dat ze geroepen kunnen en moeten worden tot het ambt van predikant, zoals dat in onze kerken ambtelijk vorm gekregen heeft, wordt daarmee niet aangetoond.

Conclusie t.a.v. grond 5:

Grond 5 levert geen onderbouwing voor het besluit zoals verwoord in het slot van Besluit 6b. Hooguit levert het bouwstenen voor een bepaalde taak in verkondiging en onderwijs, die onderscheiden is van het werk in het ambt van predikant zoals dat vandaag functioneert binnen de huidige ambtsstructuur. Opnieuw wrekt zich hier het niet doordenken van de ambten.

Slotconclusie

Geen van de genoemde gronden afzonderlijk vormen een deugdelijke basis voor Besluit 6. Ook gezamenlijk in combinatie met elkaar leveren ze niet een deugdelijke onderbouwing. De GS van Meppel toont zo niet aan dat voor Besluit 6 een deugdelijke Schriftuurlijke basis aanwezig is.

Besluit 6 laat daarnaast het gemis zien van een nieuwe doordening van de ambtsleer waar de GS Ede 2014 om vroeg. Dit besluit verantwoordt zich ook niet tegenover de twee lijnen in de Schrift, te weten de gelijkwaardigheid van man en vrouw en het gelijktijdig verschil in plaats en verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar in huwelijk en gemeente. Ook daar had de GS Ede 2014 om gevraagd.

(woordvoerder H.J. Room)

5A Bezinning ambtenstructuur

Ambtenstructuur

Deputaten MVEA hebben nagelaten om de ambtenstructuur goed te bedenken. Het was juist een goede greep van de GS Ede 2014 om hun dat wel op te dragen. Immers: nadenken over zusters al dan niet in het ambt kan alleen zinvol plaatsvinden op basis van een goede onderbouwing van wat het betekent: een ambt, welk ambt dan ook. En zeker als we het – als gereformeerde kerken – zo goed mogelijk op basis van de Schrift willen doen. Er is door deputaten wel aandacht aan besteed, maar bij lange na niet grondig genoeg. En bij de GS Meppel vinden we er in de besluiten niets van terug.

Methodische fout

Helaas heeft GS Ede 2014 in het deputaatschap MVEA geen exegeten benoemd. Dat is des te meer te betreuren omdat er met betrekking tot de onderbouwing van onze huidige ambten op exegetisch vlak nogal wat te doen is. Het is in dat licht dan ook een methodische fout van deputaten MVEA om niet eerst die ambtsleer te onderzoeken. Methodisch fout: immers: voorafgaand aan de vraag of iemand voor een bepaalde taak of functie gekwalificeerd is, is het zaak om eerst duidelijk te hebben wat die functie (in de kerk: ambt) nu precies inhoudt. Daarna ga je na aan welke vereisten een kandidaat moet voldoen, en daarna kun je pas over geschiktheid van de kandidaat (m/v) oordelen. Elke

andere volgorde is vragen om problemen.

En daar is wel op gewezen. Het is een gemiste kans dat de GS Meppel niet is ingegaan op het alternatieve voorstel van Van der Tol en Van Dijk (Acta GS Meppel p. 40-42). De door hen voorgestelde besluitvorming en procedure bood een route om alsnog tot een houdbaar, goed onderbouwd antwoord te komen. Door echter deze fundamentele aspecten te negeren is het vrijwel onmogelijk geworden om tot een Bijbels en kerkelijk afgewogen oordeel te komen. Vandaar het bewaar van de

ontbreekt. Die omissie leidt o.a. tot het misverstand dat nu al veel ouderlingtaken door zusters zouden worden gedaan. Dat is nog maar de vraag. Bijvoorbeeld of catechese (kennisoverdracht) wel tot het eigenlijke taakveld van de ouderling behoort.

Ambt van diaken

Voor het diakenambt ligt dat anders. Het staat niet vast dat de structuur zoals wij die nu kennen wel het meest

Door echter deze fundamentele aspecten te negeren is het vrijwel onmogelijk geworden om tot **een Bijbels en kerkelijk afgewogen oordeel** te komen

SRV-kerken tegen het ontbreken van de doordenking van de ambtsleer door GS Meppel. Hopelijk maakt GS Goes niet dezelfde fout opnieuw.

Ambt van ouderling

Over de fundering van het ambt van ouderling als zodanig is exegetisch weinig verschil van mening. Evenwel blijkt niet goed doordacht wat tot de taken van de ouderlingen behoort. Hier wreekt zich dat een taakomschrijving bij het ambt van ouderling

overeenkomt met wat we bij eerlijk lezen uit de Schrift kunnen destilleren.

Wat er in onze gereformeerde traditie aan onderbouwing gegeven is, te denken is o.a. aan Bavinck, Trimp en Hendriks, roept exegetisch de nodige vragen op. Daar werd ook al op gewezen door J. van Bruggen in zijn boek *Ambten in de Apostolische Kerk* (1984) – door deputaten en GS Meppel 2017 niet gebruikt (!). Van Bruggen gaf aan dat het in het geheel niet zo duidelijk is wat diakenen eigenlijk deden. Zijn insteek was om te kijken naar het begrip *diakonia*. Dat heeft

wel een methodisch bezwaar: het gaat ervan uit dat resultaten voor het ene woord in het taalveld *diakonein*–*diakonia*–*diakonos* overdraagbaar zijn op het andere. Dat is vaak wel grotendeels zo, maar moet altijd apart geverifieerd worden. Denk bijvoorbeeld aan het grote verschil tussen *parakalein* (dat een breed spectrum aan betekenissen heeft) en *paraklêtos* (dat een strikt juridische term is: advocaat of officier van justitie).

Waar Van Bruggen een mozaïek probeerde te vormen vanuit allerlei Schriftgegevens, is het onderzoek nadien natuurlijk doorgegaan. De Australiër John N. Collins kwam tot de conclusie dat het begrip *diakonos* iets heel anders moest betekenen dan wat wij onder een diaken verstaan. Hij vertaalde het gemakshalve met ‘ambassadeur’. En in 2005 promoveerde Anni Hentschel op het proefschrift onder de titel *Diakonia im Neuen Testament* (uitgegeven in 2007). Zij deed een uitputtende studie naar de betekenis van het drietal genoemde woorden, niet alleen in het NT, maar voor wat betreft

het woord *diakonos* in het totale corpus van het Grieks. Ook al kan er op haar analyse van het begrip *diakonein* in o.a. Markus 10 best kritiek bestaan, haar uitgebreide analyse van het begrip *diakonos* in het NT is voldoende gedegen om aandacht aan te besteden. Het bracht haar tot een visie waarbij er een groot verschil bestaat tussen de Bijbelse *diakonos* en het diakenambt zoals wij dat kennen. De verdere details daarvan blijven hier nu achterwege.

Lacune

Waarom dit naar voren gebracht?
Omdat het een tweetal punten heel helder maakt:

1. Het onderstreept de noodzaak om eerst goed te lezen wat er nu precies in de Schrift staat over de onderscheiden ambten. En hoe belangrijk het is om eerst de Bijbelse ambtenleer goed te doordenken.
2. Het geeft vervolgens de noodzaak aan om vast te stellen waarin de

uitwerking van de ambten zoals wij die nu kennen aansluit bij de Bijbelse bronteksten en waarin deze uitwerking mede door andere factoren is bepaald.

Noch het een noch het ander is door de GS Meppel uitgevoerd, waardoor niet anders gezegd kan worden dan dat sprake is van een ernstige lacune in de besluitvorming die nota bene over de ambten gaat. Er is een veel betere onderbouwing vereist dan de GS Meppel heeft geleverd. We moeten ons schamen voor het niveau daarvan. Er bestaat dan ook alle reden om bezwaar te maken tegen zowel besluit 1 als besluit 2 als besluit 4 van GS Meppel 2017.

(woordvoerder F. Pansier)

5B Bezinning ambtenstructuur

Inleiding

In veel van de revisieverzoeken en door sommige van de vorige sprekers is duidelijk naar voren gebracht dat er weinig terecht is gekomen van de door

de GS Ede 2014 opgedragen kritische bezinning op de ambtsstructuur. In het rapport ‘Samen Dienen’ is door deputaten MVEA daaraan wel aandacht gegeven in hoofdstuk 3, maar dan gelijk helemaal toegesneden op de vraag naar de mogelijkheid van vrouwelijke

ambtsdragers. In de besluitvorming van GS Meppel 2017 ontbreekt een duidelijke neerslag van zulke bezinning eigenlijk geheel. Terwijl ondertussen onder heel wat formuleringen wel een ambtsvisie lijkt te liggen, zonder dat duidelijk gemaakt wordt welke.

Besluit 2b

Dat blijkt al in Besluit 2. Dat besluit staat op zich niet zo centraal in de aangevoerde revisieverzoeken, omdat daar nog geen besluit genomen wordt m.b.t. vrouw en ambt. Maar wel omtrent dat besluit al iets van een onderliggende visie op de verhouding tussen de kerkelijke ambten en alle kerkelijke diensten.

In Besluit 2b wekt de synode de kerken op *“om zorgvuldige regelingen te treffen met het oog op de aanstelling van mannen en vrouwen in niet-ambtelijke diensten”*.

De bijgeleverde grond laat zien dat daarbij kennelijk gedacht moet worden aan het op vergelijkbare wijze aanstel-

in Besluit 3 zelfs het bijzonder ambt in het algemeen ambt, zoals al door P. Boonstra werdesignaleerd. Maar een beargumenteerde explicitering van zo'n ambtsvisie ontbreekt geheel.

Reactie van deputaatschap MViK

Nu verwijst het deputaatschap MViK juist naar dat Besluit 3 in haar reactie op de klacht van mijn kerkenraad (revisieverzoek Vroomshoop) dat de opdracht tot kritische bestudering van de huidige ambtsstructuur niet goed is uitgevoerd. Ook verwijzen zij naar het genoemde hoofdstuk 3 uit 'Samen dienen' en naar diverse opmerkingen

Schijnlogica in de besluitteksten

Ondertussen wreekt zich dit gebrek aan een duidelijke ambtsvisie wel in de volgende Besluiten 4-6. Er wordt dan steeds geredeneerd vanuit taakvelden en aandachtsgebieden binnen de gemeente naar de ambtelijke diensten toe die daar leiding aan geven. Heb je gaven en innerlijke roeping om je op één of meer van die gebieden in te zetten, dan lijkt dat volgens de synode automatisch in te houden dat je dus ook geroepen moet kunnen worden om op die taakvelden en aandachtsgebieden ambtelijk leiding te geven. Zo constateert GS Meppel in Besluit 4 *“dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst der barmhartigheid en daardoor tot het ambt van diaken”*. Maar het feit dat heel de gemeente geroepen is om een diaconale gemeente te zijn zegt nog niets over wie binnen de gemeente geroepen kunnen worden om daar leiding aan te geven.

Het 'daardoor' suggereert ten onrechte een logische gevolgtrekking. Ook veel van de *broeders* die net als de zusters in de gemeente *allen* geroepen zijn tot barmhartigheidsbetoon, zijn daarmee nog niet automatisch geschikt gemaakt door de Geest om geroepen te kunnen worden als diaken leiding te geven aan de dienst der barmhartigheid. Hetzelfde is te zeggen over Besluit 5 dat ten aanzien van het ouderlingschap op precies dezelfde manier is opgezet, met hetzelfde suggestieve 'daardoor'.

Niet alle dienst in de kerk is *ambtelijke* dienst. Ook het deputatenrapport 'Samen dienen' was al verwarrend op dit punt. Om één voorbeeld te noemen. Over de diakenen wordt op p. 38 gezegd in verband met de verschillen met de ouderlingen: "Dat zet dit ambt

Ondertussen wreekt zich dit **gebrek aan een duidelijke ambtsvisie** wel in de volgende Besluiten

len en bevestigen van wie *ambtelijke* én *niet-ambtelijke* diensten vervullen. In besluit 10d. krijgen deputaten MViK daarom de opdracht om in afstemming met de deputaten eredienst advies te gaan geven *“met betrekking tot de bevestiging van mannen en vrouwen in ambtelijke en niet-ambtelijke diensten”*.

Aan de ene kant blijft GS Meppel dus onderscheid maken tussen ambtelijke en niet-ambtelijke diensten. Aan de andere kant wordt het verschil daartussen zo klein mogelijk gemaakt. De tendens daarbij suggereert een ambtsvisie die het ambt inhoudelijk heel erg op laat gaan in 'dienst'. En

tijdens de synodebespreking. Maar GS Meppel heeft in haar besluitvorming het deputatenrapport 'Samen dienen' helemaal niet de status gegeven van een door haar aan de kerken aanbevolen bron om haar besluiten te verstaan. Laat staan de verslagen van particuliere uitingen van synodeleden of deputaten tijdens gespreksrondes. De kerken hebben te maken met wat door de synode zelf is uitgesproken. Zie ook de inleidende opmerkingen over revisie van P.T. Pel. En wat dan overblijft – die verwijzing naar Besluit 3 – is natuurlijk geen antwoord op de klacht uit de revisieverzoeken op dit punt.



– en ook bijv. dat van catecheet – niet op een lager vlak. Een ander taakveld vraagt eigen gaven en machtiging die in te zetten.” En zo blijken wij opeens het *ambt* van catecheet te kennen. Het verradt de eerder genoemde tendens om de ambten in de kerk op te vatten als diensten in de kerk, die eigenlijk niet principieel verschillen van andere diensten en taken. Daarmee vindt er een behoorlijke verschuiving plaats in de ambtsleer zonder dat dit een gezamenlijke bewuste en beargumenteerde keus van de kerken is geweest.

Waarschuwing van prof. Trimp

Voordat zo'n verschuiving daadwerkelijk gemaakt wordt, zou het toch goed zijn om nog eerst eens de waarschuwing van prof. C. Trimp te overwegen die hij geeft in zijn overzicht van de reformatorische leer van het ambt, *Ministerium* (1982). Hij waarschuwt op p. 116 voor het hanteren van het woord 'dienst' als voorkeursbegrip, omdat dit begrip zich zonder moeite ten dienste kan stellen aan een *functionalisering* van het werk van de gemeente van Christus. Hij zegt: *“dan gaat het niet langer om de vraag wie iets doet,*

maar is louter nog in geding of het wordt gedaan.”

Ook het deputatenrapport 'Samen dienen' herinnert hieraan (op p. 34) en met kennelijke instemming. En vermeldt dan in een noot dat de eerlijkheid gebiedt te noteren dat Trimp in hetzelfde verband waarschuwt dat dit o.a. zou kunnen gaan leiden tot pleidooien voor de 'vrouw in het ambt'. De synodebesluiten laten zien dat ook wanneer je wel het woord 'ambt' blijft gebruiken toch hetzelfde effect kan optreden, namelijk wanneer dat woord 'ambt' inhoudelijk inwisselbaar wordt voor 'dienst'. Trimp schrijft: *“Met beroep op de 'dienst' wordt het 'ambt' weggeredeneerd en de baan vrijgemaakt voor een functionalisering, die meer past bij het eigentijdse democratische denken dan bij zorgvuldige omgang met de Schrift.”*

Besluit 4

Die zorgvuldige omgang met de Schrift ontbreekt in de synodebesluiten dan ook al net zo pijnlijk als een duidelijke, weloverwogen ambtsvisie. Dat is vanmiddag al breed gepasseerd. Ik wil daarover dan ook enkel nog wat zeggen in verband met het diakenambt. Besluit 4 dus.

Dat lijkt wat ondankbaar werk, omdat de bezwaren tegen de besluiten over ouderlingen en predikanten aanzienlijk breder leven dan tegen die over de diakenen. Dat geldt ook van de ingediende revisieverzoeken. Ook in dat van mijn eigen kerkenraad wordt gesteld dat de discussie over vrouwelijke diakenen een ándere is dan die over de andere ambten. Maar tegelijk wordt erop gewezen dat ook bij het besluit over de diakenen het zich wreekt dat GS Meppel geen aandacht geeft aan het karakter van het diakenambt. Daardoor was de synode met dit punt veel te gauw klaar.

In grond 1 worden drie Bijbelteksten genoemd. Twee zouden laten zien dat vrouwen in de apostolische tijd deelden in de dienst van de diakenen. Een omzichtige formulering, want daarmee zegt de synode dus niet dat zij ook zelf diakenen waren. En één tekst zou het bestaan van vrouwelijke diakenen aantonen. En in grond 2 stelt de synode dat het ambt van diacones al in de vroegchristelijke kerken bekend was en die 'functie komt nog altijd in enkele gereformeerde kerken voor'.

Hoe je standpunt over de mogelijkheid van vrouwelijke diakenen ook is, iedereen die maar een klein beetje in

de materie duikt ontdekt al gauw dat GS Meppel hiermee toch allesbehalve ‘onbetwistbare grond’ biedt om zusters toe te laten tot het diakenambt zoals de gereformeerde kerken daar op dit ogenblik invulling aan geven. Dat onze diakenen leiding geven in de dienst van de barmhartigheid is sterk gestempeld door de uitkomsten van de bezinning op het diakenambt tijdens de Reformatie, met name door de invloed van Martin Bucer en Johannes Calvijn. Dat betekende veel winst, waar we ook zuinig mee om moeten springen. Zeker als je bedenkt dat in de RK Kerk van de diaken niet veel meer was overgebleven dan een hulpje dat assisteerde bij bepaalde handelingen tijdens de mis. De Reformatie bracht winst. Toch is het niet zo dat de reformatorische invulling van het diakenambt ook precies op die manier met zekerheid terug te vinden is in het NT. Het is sowieso een moeilijk opgave die oorspronkelijke invulling op het spoor te komen.

Het Schriftberoep

Bij de twee keer dat in het NT diakenen onder die naam naast de oudsten genoemd worden, Fil. 1:1 en 1 Tim. 3:8vv., is er geen aanwijzing uit het verband te halen over wat hun werkterrein was. Vaak is geprobeerd om dat dan maar vanuit het woord ‘diakenen’ op het spoor te komen. De Griekse woordgroep met de woordstam ‘*diakon*’ erin zou de betekenis hebben van ‘nederig dienstbetoon’. Maar in de afgelopen decennia is er intensief woordonderzoek geweest naar deze woordstam zowel voor het buiten-Bijbelse gebruik als het Bijbelse. En dat heeft tot andere uitkomsten geleid. Br. Pansier vertelde daar net al iets over. Ook dat leverde en levert nieuwe

studie en discussie op. Ik denk aan de dissertatie van Gert Breed vorig jaar (*The diakon-word group in the New Testament and congregational ministry*). Breed valt wat de uitkomsten van de woordstudie betreft iemand als John Collins in hoofdzaak bij. Tegelijk corrigeert en nuanceert hij. Hij maakt vooral duidelijk dat de betekenis van de diakon-woordgroep altijd sterk bepaald wordt door het bredere verband waarin het gebruikt wordt. Op basis van bestudering van die bredere verbanden komt hij ook tot een breder en gevarieerder taakveld voor diakenen dan de dienst der barmhartigheid, al valt die er ook zeker onder.

gese voorgesteld dat het niet om zorg voor arme weduwen zou gaan, maar om de inschakeling in het dienstbetoon van de Grieks-sprekende weduwen die zich gepasseerd voelden. Zo ook J. van Eck in CNT. Maar ook dit is niet het einde van alle tegenspraak geworden.

Dat geldt ook van de verbinding van het diakenambt met 1 Tim. 5. Dat de synode zich op die tekst beroept zal geïnspireerd zijn door de exegese van Van Bruggen, dat dit hoofdstuk voorschriften bevat voor de inschakeling van weduwen in de gemeente, die volgens hem weleens de vrouwen kon-

Wat de zeven uit Handelingen 6 betreft, is opvallend dat we van twee van de zeven van wie we de naam kennen, Stefanus en Filippus, lezen dat ze **verkondigers van het evangelie** waren

Schriftberoep dat tijdens de Reformatie een grote rol speelde is onderhand van vraagtekens voorzien. Calvijn beriep zich bijv. op Rom. 12:8 voor de tweedeling: armenzorg en ziekenverpleging. Een beroep dat door weinigen overtuigend wordt gevonden. Een grote rol speelde de exegese van Hand. 6, vanuit de gedachte dat het daar om een regeling zou gaan ten bate van de verzorging van arme weduwen en de instelling van het diakenambt. Maar ook dat is problematisch gebleken. De daar aangestelde zeven worden ook niet diakenen genoemd. Prof. J. van Bruggen (in zijn: *Ambten in de apostolische kerk*, 1984) heeft de exe-

den zijn die in 1 Tim. 3:11 genoemd worden. Iets dat daarna weer uitvoerig bestreden is door zijn opvolger prof. P.H.R. van Houwelingen in zijn CNT-commentaar en door Myriam Klinker in haar proefschrift (*Herderlijke regel of inburgeringscursus*). Het gaat volgens hen niet om helpende weduwen maar om voorwaarden om als weduwe hulp te ontvangen. Wat de zeven uit Hand. 6 betreft, is opvallend dat we van twee van de zeven van wie we de naam kennen, Stefanus en Filippus, lezen dat ze verkondigers van het evangelie waren. Deden ze dat in de hoedanigheid van hun aanstelling als één van de zeven?

Of was dat een andere taak die zij daarnaast ook hadden? Kortom, het is uiterst lastig om precies vast te stellen wat de zeven nu precies moesten doen en wat het probleem was dat ze moesten helpen oplossen. De naam 'diakenen' valt in Hand. 6 niet. Het lijkt een vrij unieke en eenmalige situatie te zijn geweest. Hun taak kon nog weleens dichter tegen die van onze ouderlingen aan hebben gelegen dan tegen die van onze diakenen. Wel is in ieder geval duidelijk dat de zeven werden aangesteld om de andere ambtsdragers (in dit geval de apostelen) te ontlasten en de gelegenheid te geven zich volledig te wijden aan hun kerntaak, de *diakonia* van de verkondiging, zoals Handelingen het noemt. Dat is trouwens ook precies het punt waarop ons bevestigingsformulier naar Hand. 6 verwijst.

Conclusie 1: geen overtuigende gronden bij besluit 4

En dit alles is nog maar een vingerhoedje vol van de vragen die er liggen rond wat het NT nu eigenlijk wel of niet zegt over het diakenambt. Dan kun je toch niet meer simpelweg zo'n tekst als 1 Tim. 5:9 tussen haakjes noteren als bewijstekst, alsof het zo evident zou zijn dat het daar inderdaad gaat om weduwen die op diaconaal terrein werden ingezet?

Datzelfde geldt voor de korte verwijzing naar 1 Tim. 3:11, terwijl iedereen weet hoe lastig het te beslissen is wie de daar genoemde vrouwen zijn. Diaconessen? Of vrouwen in dienst van de diakenen? Of de vrouwen van de diakenen zelf? Eventueel hun vrouwen die met het ambt van hun man meehielpen, zoals prof. Van Houwelingen voorstelt in zijn commentaar?

Ook het enkele beroep op Rom. 16:1-2 als enige bewijstekst voor een vrouwelijk diaken is echt *te* simpel. Wat betekent *diakonos* in haar geval? Juist de nieuwe inzichten, die alle woordstudie naar de diakon-woordgroep heeft opgeleverd, kon weleens duidelijk maken dat we daar helemaal niet te maken hebben met een diaken zoals wij die kennen of zoals de gemeenten toen die kenden. Want wat deed een diaken uit Kenchreeën in Rome? En waarom beveelt Paulus haar aan? Gezien de woordbetekenis lijkt dat eerder te wijzen op een bijzondere (ons onbekende) missie waarmee zij vanuit de kerk te Kenchreeën naar Rome was gestuurd. En Paulus dringt aan om haar er bij te helpen. Paulus zou dan in vers 1 zoiets zeggen als: 'Ik beveel onze zuster Febe bij u aan die door Kenchreeën als gezant-met-een-opdracht naar u toegestuurd is...'

Conclusie 2: opdracht van Ede niet uitgevoerd

Kortom, hoe je ook denkt over het diakenambt en over de mogelijkheid om daarvoor ook zusters te roepen, je kunt de knopen die er liggen niet kortweg zo eventjes doorhakken als GS Meppel gedaan heeft. Hetzelfde zou over het korte beroep op de praktijk van de vroegchristelijke kerk betoogd kunnen worden. De GS Meppel heeft ook t.a.v. het diakenambt nog geen begin van een Schriftuurlijk onderbouwde visie gegeven. Daardoor mist haar Besluit 4 overtuigingskracht juist bij de vraag waar zusters wel of niet bij in te schakelen zijn. Wie vervolgens nog weer eens naleest wat de GS Ede 2014 in haar Besluit 3 en de bijbehorende gronden ook alweer had bedoeld en opgedragen (*Acta GS Ede*, art. 18), ontdekt hoe daar ook ten aanzien van

het diakenambt werkelijk niets van is terecht gekomen.

Slot

Ondertussen hebben wij nog altijd te maken met het diakenambt zoals dat sinds de Reformatie een bepaalde vorm en invulling heeft gekregen. Inclusief een zekere betrokkenheid bij het regeren door de ouderlingen. Zelfs het verzelfstandigen van de diakenen op de manier van de nieuwe KO 2014 heeft hen nog niet bij alle betrokkenheid bij de kerkregering weggehaald. Bovendien ligt er nu alweer een nieuwe concept-kerkorde die het in de vrijheid van de kerken wil laten om er al dan niet voor te kiezen de diakenen stemrecht te verlenen in bestuurszaken. En hoe nauwer het diakenambt naar het regeerambt wordt getrokken, hoe meer zwijgtteksten weer gaan spreken.

(woordvoerder P.L. Storm)

6

GELIJKWAARDIGHEID EN VERSCHIL
IN VERANTWOORDELIJKHEID MV**Besluit 1:**

Aan deputaten MV en ambt decharge te verlenen.

Grond:

Deputaten MV en ambt hebben de hun door de Generale Synode van Ede verstrekte opdracht naar behoren uitgevoerd.

Besluit 8:

De kerken op te roepen zich nader te bezinnen op de vraag hoe recht kan worden gedaan aan de verschillen tussen man en vrouw in de vervulling van taken en ambten in de gemeente.

Gronden:

1. De Bijbel spreekt zowel over de gelijkwaardigheid van als over het onderscheid tussen man en vrouw, en de daarmee gegeven eigen plaats die beiden hebben tegenover God, in het huwelijk en in de gemeente. In onze sterk op gelijkheid gerichte cultuur verdient dit aspect speciale aandacht.
2. De Bijbel waarschuwt er herhaaldelijk voor, dat man en vrouw niet in elkaars plaats treden of elkaar overheersen (1 Petr. 3:7; 4:15; 5:3; 1 Tim. 2:8-15; 1 Kor. 14:34-35, 3 Joh. :9).

1. Stelling

We richten ons in deze bijdrage speciaal op besluit 1 en besluit 8 van de GS Meppel 2017. Daarbij is onze stelling dat er geen recht is gedaan aan wat de Bijbel enerzijds zegt over de gelijkheid van man en vrouw tegenover God en anderzijds over het onderscheid in roeping of positie die ze van God ontvangen.

2. De twee lijnen zijn niet verdisconteerd

In de besluiten van de GS Meppel blijft ongenoemd dat deputaten MVEA de

opdracht hadden om in rekening te brengen wat GS Ede als volgt had geformuleerd:

'Het doorlopend spreken van de Schrift laat twee lijnen zien. De ene lijn is die van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw – de andere die van het verschil in verantwoordelijkheid die God aan man en vrouw heeft gegeven; deze beide lijnen dienen verdisconteerd te worden' (art. 18 besluit 2 Acta GS Ede 2014).

Op basis van deze opdracht van de GS Ede 2014 had mogen worden verwacht dat deputaten MVEA en GS Meppel 2017 duidelijk hadden uitgelegd waarin de gelijkwaardigheid van man en vrouw volgens de Schrift bestaat. En wat God in zijn Woord zegt over het verschil in verantwoordelijkheid die Hij aan man en vrouw heeft gegeven. Vanuit een heldere formulering daarvan had vervolgens de vraag aan de orde moeten komen wat dit nu betekent voor onze vragen rond MVEA.

In het deputatenrapport 'Samen dienen' én in de besluittekst van de GS Meppel missen we dat beide lijnen helder in rekening worden gebracht. Wat in feite gebeurt, is dat het onderscheid tussen gelijkwaardigheid en gelijkheid vervaagt. Wat het verschil is in verantwoordelijkheid die God aan man en vrouw heeft gegeven, wordt niet onder woorden gebracht. Het wordt in Besluit 8 aan de kerken meegegeven om zich daarop nader te bezinnen. Door een heldere bespreking van de twee lijnen uit de weg te gaan zijn essentiële Schriftgegevens buiten beeld gebleven. Die gegevens willen we hieronder eerst bespreken.

3. Schriftgegevens over gelijkwaardigheid' van man en vrouw voor God

Man en vrouw zijn beiden gemaakt als Gods evenbeeld (Gen. 1:27). Zij mogen elkaar zien als broer en zus in Gods gezin. Zij zijn geroepen om elkaar lief te hebben en het goede voor elkaar te zoeken. Ze hebben beiden in gelijke mate alles wat ze zijn en wat ze kunnen aan hun Schepper te danken. Ze mogen leven uit dezelfde verlossing, dankzij Jezus Christus. In hen beiden wil God door zijn Heilige Geest wonen en werken. Paulus schrijft: *"In hun verbondenheid met de Heer is de vrouw niets zonder de man, en ook de man niets zonder de vrouw. Want zoals de vrouw uit de man is voortgekomen, zo bestaat de man door de vrouw – en alles is ontstaan uit God"* (1 Kor. 11:11-12).

Petrus spoort mannen aan om hun vrouw met respect te behandelen, “want zij deelt samen met u in de genade van het nieuwe leven” (1 Petr. 3:7). In Galaten 3:26-28 schrijft Paulus: “Door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God. U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.”

De laatste tekst betekent natuurlijk niet dat elk onderscheid tussen gelovigen is opgeheven. Het punt dat Paulus maakt betreft de manier waarop we gered worden. Die is voor allen gelijk. Maar dat betekent vervolgens niet dat daarmee ook elk verschil in positie ten opzichte van elkaar tussen de gelovigen is opgeheven. Binnen die eenheid krijgen bijvoorbeeld oudsten de opdracht om leiding te geven en moet die geestelijke leiding door de gemeente geaccepteerd worden (zie 1 Petr. 5:5; vgl. Hebr. 13:17). Ouders en kinderen hebben op gelijke wijze deel aan de redding in Christus, maar dat laat onverlet dat kinderen hun ouders moeten gehoorzamen (Ef. 6:1). Eenheid en gelijkwaardigheid in Christus sluit verschil in positie niet uit, maar gaat ermee samen.

Uit Gal. 3:28 mag dus ook niet worden afgeleid dat er geen onderscheid is in positie tussen man en vrouw. Was dat wél het geval, dan zouden zowel Paulus als Petrus ons verkeerde voorschriften hebben gegeven over verschillen die nog steeds in acht moeten worden genomen. Daarmee komen we aan het volgende punt: Wat is dan het verschil in verantwoordelijkheid tussen man en vrouw? Waarin bestaat dat? In welke zin moeten we spreken over een verschil in positie?

4. Verschil in verantwoordelijkheid, verschil in positie
Belangrijk is dat we, als het hierover gaat, niet alleen maar kijken naar een paar teksten die gaan over het ambt of over taken in de kerk. De Schrift zegt meer over het onderscheid tussen man en vrouw dan alleen in verband met taken in de kerk. De teksten over taken in de kerk staan in een *bredere context* van wat de Schrift zegt over de relatie tussen man en vrouw, ook in huwelijk en gezin. We willen dat hieronder kort aanduiden.

4a. Schepping van man en vrouw

Zoals God ons vanaf het begin van de Schrift de gelijkwaardigheid van man en vrouw leert, zo laat Hij ons vanaf het begin ook het onderscheid zien. Hij maakte eerst de man, en uit hem de vrouw. Deze scheppingsvolgorde heeft implicaties voor de verhouding tussen man en vrouw. Hij is haar hoofd (1 Kor. 11:3). Zij is omwille van hem gemaakt, om zijn heerlijk-

heid te zijn (1 Kor. 11:7, 9). Adam ontving het gebod van God, en is als eerste verantwoordelijk voor het onderhouden hiervan. De vrouw is geroepen om hierin helemaal met hem mee te doen, en zo met de man mee het beeld van God te vertonen in het onderhouden van zijn geboden. Dat de man hierin voorop moet gaan en eerstverantwoordelijke is, blijkt uit wat God doet na de zondeval. Hij roept Adam als eerste ter verantwoording, pas daarna de vrouw, die toch als eerste gezondigd had. Verder zegt de Bijbel dat om de zonde van Adam de dood in de wereld is gekomen. In de gereformeerde dogmatiek is dat zó onder woorden gebracht, dat Adam verbondshoofd wordt genoemd. Adam is volgens Genesis 1 tot 3 en Romeinen 5 het hoofd van de familie van de mensheid die uit hem voortkwam. Tegelijk heeft de onderlinge verhouding van

Galaten 3:26-28 betekent
natuurlijk niet dat elk
onderscheid tussen gelovigen is
opgeheven. Het punt dat Paulus
maakt betreft **de manier
waarop we gered
worden**

Adam en Mannin een betekenis voor de onderlinge verhouding van man en vrouw in het algemeen, zoals blijkt uit het spreken van Paulus hierover in 1 Korintiërs 11:1-16 en 1 Timoteüs 2:10-14.

Door de zondeval werd deze verhouding tussen man en vrouw verstoord. Al direct zie je dat in hoe Adam God antwoordt, als hij wordt aangesproken op de zonde. Hij offert zijn vrouw op

om zijn eigen hachje nog een beetje te redden ('de vrouw die U aan mij gegeven heeft'). Precies het tegenovergestelde van wat Christus zou doen voor zijn bruid. Ook verder in de geschiedenis zien we dat de man op een verkeerde manier heerst over zijn vrouw. Waar liefde en tederheid behoort te zijn, was er maar al te vaak rivaliteit, misbruik, onderdrukking. Tegelijk zien we in de geschiedenis ook de neiging van de vrouw om de zonde van Eva te herhalen, namelijk door de man mee te nemen in het dienen van andere goden (bijv. Salomo), in plaats van zichzelf te laten leiden door hem om de ware God te dienen.

Paulus noemt God het
hoofd van Christus.
**Dat móet wijzen
op een verschil in
positie.** De uitspraak is
niet omkeerbaar

Het evangelie is dat God reddend ingrijpt en man en vrouw redt van de zonde. Gods redding is geen breuk met de schepping, maar herstel van de schepping. Herstel van liefdevolle eenheid van man en vrouw betekent dan niet dat onderscheiden verantwoordelijkheden verdwijnen, maar dat die weer ingevuld worden volgens Gods oorspronkelijke bedoeling.

Maak hier maar weer de vergelijking tussen ouders en kinderen. Zoals wat door de zonde allemaal fout gaat tussen ouders en kinderen niet wordt opgelost door het verschil in positie tussen ouders en kinderen op te heffen, zo zien we dat ook in de relatie tussen man en

vrouw. Ouders behoren hun kinderen liefdevol te dienen, hen niet te verbitteren. Dat doen ze niet door hun gezag weg te doen. Dat gezag hebben ze juist nodig om aan hun verantwoordelijkheid gestalte te geven: hun taak om hun kinderen te vormen en te vermanen, hen op te voeden zoals Christus dat wil (Ef. 6:1-4).

Zo blijft het voor een christenvrouw opdracht om het gezag van haar man te erkennen, zoals de kerk het gezag van Christus erkent (Ef. 5:24). Maar de man moet zijn vrouw tegelijk liefhebben als zijn eigen lichaam en naar het voorbeeld van Christus bereid zijn zichzelf hélemaal voor haar te geven (Ef. 5:25,28).

4b. Gelijkwaardigheid en verschil in positie tussen God de Vader en de Zoon

Als we denken dat gelijkwaardigheid en verschil in positie niet kunnen samengaan, dan worden we gecorrigeerd door de apostel Paulus. Zelfs in Gods volmaakte en allerheiligste drie-eenheid is er een onderscheid in positie. Hij brengt dat zo onder woorden in 1 Kor. 11:3: *"Ik moet u echter nog het volgende zeggen. Christus is het hoofd van de man, de man het hoofd van de vrouw en God het hoofd van Christus."*

Hij noemt God het hoofd van Christus. Dat móet wijzen op een verschil in positie. De uitspraak is niet omkeerbaar. Dat is in overeenstemming met vele uitspraken die we vinden in het NT. Denk aan hoe Christus meermalen zegt dat Hij doet wat Hij, als de Zoon, van zijn Vader als opdracht heeft meegekregen. Dat enkel betrekken op Christus' menselijke natuur, kan niet. In Joh. 5:17 spreekt Hij als de eeuwige Zoon van God, als Hij zegt: *"Mijn Vader werkt aan één stuk door, en daarom doe ik dat ook."*

In het vervolg legt Hij uit hoe zijn relatie is tot de Vader. Voortdurend mag ons treffen dat wat Hij zegt over die relatie *onomkeerbaar* is. Overal respecteert Hij de andere positie die zijn Vader heeft. Om een paar voorbeelden te geven: *"De Vader heeft het oordeel aan de Zoon toevertrouwd"* (Joh. 5:22). Hij noemt zich 'gezonden' door zijn Vader (Joh. 5:23; 30; 36-39). De Vader heeft de Zoon gegeven om leven te hebben in zichzelf (Joh. 5:25).

Nergens doet dat af aan de wezenlijke gelijkwaardigheid van Vader en Zoon. Want aan de Zoon moet eer betuigd worden zoals men de Vader eert (Joh. 5:23). En wat de Vader doet, dat doet de Zoon op dezelfde manier (Joh. 5:19). Dit werpt ook licht op de woorden van Paulus in 1 Kor. 15:28: *"En op het moment dat alles aan hem onderworpen is, zal de Zoon zichzelf onderwerpen aan hem die alles aan hem onderworpen heeft, opdat God over alles en allen zal regeren."*

Het onderscheid in positie tussen Vader en Zoon heeft, in

navolging van Psalm 110 en de vele citaten daarvan in het NT, ook in onze belijdenis vorm gekregen: Jezus Christus zit aan de rechterhand van zijn Vader. Nooit wordt dat omgekeerd! Al deze teksten illustreren dat zelfs bij God, in de volmaakte relatie tussen Vader en Zoon, verschil in positie én volstreekte gelijkwaardigheid harmonieus kunnen samengaan.

Aan het begin van 1 Kor. 11:3 verankert Paulus het verschil in positie tussen man en vrouw in de relatie tot Christus en tot God: 'Christus is het hoofd van de man, de man het hoofd van de vrouw en God het hoofd van Christus.' In wat Paulus vervolgens schrijft zitten zeker elementen die we moeilijk kunnen uitleggen, maar de grote lijn kan volstrekt duidelijk zijn: Paulus wil het onderscheid tussen man en vrouw hier helder markeren. Man en vrouw behoren zich, ook in de kerk, te gedragen zoals past bij hun specifiek man- en vrouw-zijn. En hij zet daar een paar grote uitroeptekens achter, als hij opmerkt: "Iemand die meent zo eigenzinnig te moeten zijn af te wijken van wat ik zeg, dient te bedenken dat wij noch de gemeenten van God een ander gebruik kennen" (1 Kor. 11:16).

Gelijkwaardigheid in Christus mag niet worden uitgespeeld tegen verschil in positie.

Kennelijk kunnen beide harmonieus samengaan

4c. Verschil in positie binnen het huwelijk

Dat Paulus hier de man 'het hoofd van de vrouw' noemt, komen we weer tegen in Efeziërs 5:22v. Daar heeft hij het over de relatie van man en vrouw in het huwelijk: "Vrouwen, erken het gezag van uw man als dat van de Heer, want een man is het hoofd van zijn vrouw, zoals Christus het hoofd is van de kerk, het lichaam dat hij heeft gered." Waar we bij het woord 'hoofd' hieraan moeten denken, wordt duidelijk als we zien hoe Paulus eerder in dezelfde brief spreekt over Christus: God heeft Hem "als hoofd over alles aangesteld, voor de kerk..." (Ef. 1:22). Het woord wijst op leiding geven.²

Van de getrouwde vrouw vraagt Paulus, als apostel van Christus, om het gezag van haar man te erkennen; ontzag te hebben voor haar man. Paulus draait dat in Ef. 5:22v ook niet

om. Van de man wordt ten opzichte van zijn vrouw iets anders gevraagd: zijn vrouw lief te hebben naar het voorbeeld van Christus en voor haar álles over te hebben, haar als zijn lichaam te voeden en te koesteren. De posities van man en vrouw in het huwelijk zijn niet onderling verwisselbaar. Dat schrijft dezelfde apostel, die ook Gal. 3:28 schreef. Gelijkwaardigheid in Christus mag niet worden uitgespeeld tegen verschil in positie. Kennelijk kunnen beide harmonieus samengaan.

Paulus vond dit ook een belangrijk punt van zijn onderwijs. Dit weten en toepassen heeft alles te maken met de relatie met Christus. Je doet het uit ontzag voor Hem: "Vrouwen, erken het gezag van uw man, zoals past bij uw verbondenheid met de Heer" (Kol. 3:18). Met andere woorden: dit raakt ook je relatie met Christus! Petrus schrijft hetzelfde (1 Petr. 3:1): "Voor u, vrouwen, geldt hetzelfde: erken het gezag van uw man" (aansluitend bij 2:13: 'omwille van de Heer').

4d. Verschil in positie en verantwoordelijkheid in de gemeente

Dit is de Schriftuurlijke context waarin de teksten staan over de positie van man en vrouw in de kerk. Voor de uitleg is dit van groot belang. Het hoort bij gereformeerde Bijbeluitleg dat we Schrift met Schrift vergelijken. Door deze context niet te honoreren, lijkt het alsof maar een paar teksten in de Bijbel iets zeggen over MVEA. En als dan ook nog de uitleg omstreden is, is dat zomaar een reden om deze teksten niet meer mee te laten spreken.

Maar als we zien hoe de twee lijnen van gelijkwaardigheid en verschil in verantwoordelijkheid doorlopen van OT naar NT, dan hoeven we over de hoofdlijnen van teksten als 1 Kor. 14 en 1 Tim. 2 helemaal niet onzeker te zijn. Wat Paulus daar zegt sluit aan bij het algemenere onderwijs over de relatie man-vrouw.

Als de man geroepen is in zijn huwelijk voorop te gaan, geestelijk leiding te geven, zich eerstverantwoordelijke te weten, dan is ook wat Paulus zegt over zwijgen in 1 Kor. 14 prima te begrijpen. Vrouwen horen er helemaal bij in de kerk. Zij mogen bidden; zij mogen een profetische boodschap doorgeven. Maar als het gaat over de vraag wat dit betekent, of dit werkelijk een aanwijzing is van God hoe dit in de kerk in praktijk moet worden gebracht, dán is het de beurt van vrouwen om te zwijgen. Dan horen mannen (en – later? – waarschijnlijk speciaal óudsten) die leiding te geven.

Dan is begrijpelijk dat Paulus, als het gaat over wie gekwalificeerd zijn om als oudste te worden aangesteld, het heeft over mannen (1 Tim. 3, vgl. Titus 1:6). Wat in 1 Tim. 3 speciaal genoemd wordt bij de oudste is: leraar zijn en leiding geven. Geen wonder dat hij in 1 Tim. 2 schrijft dat *díe* taken in de kerk voorbehouden zijn aan mannen. Ook hier legt hij een expliciet verband met de rol van de man in het gezin en het huwelijk. Als opzieners moeten worden aangewezen mannen die goed leiding kunnen geven aan hun huisgezin (1 Tim. 3:4).

5. Ten slotte

Wat hierboven is genoemd, maakt duidelijk dat het NT geen lijn laat zien van opheffing van het onderscheid in positie tussen man en vrouw. Wel wordt de relatie meer dan ooit gevuld met liefde. Leiding geven moet gebeuren vanuit de gezindheid van Christus en mag dus nooit de ander beschadigen. Let erop hoe Paulus zich beroept op de schepping (1 Kor. 11 en 1 Tim. 2); ja op God zelf: de relatie tussen de Vader en de Zoon. Er speelt veel meer dan dat we niet onnodig aanstoot moeten geven. Paulus zegt ook dat we anders moeten durven zijn dan onze omgeving, omdat we Christus hebben leren kennen.

In één van de gronden van Besluit 8 gaat het over 'onze sterk op gelijkheid gerichte cultuur'. Helaas staat die zin in het huiswerk dat aan de kerken wordt gegeven! Waarom heeft de synode niet zelf dat uitgewerkt in de besluiten en de gronden? De sterke drang dat mannen en vrouwen overal hetzelfde moeten kunnen, *dús* ook in de kerk, schuurt aan tegen het spreken van de Schrift, waar echt *ándere* dingen ons worden voorgehouden. Broeders en zusters in de kerken ademen voortdurend de dampen in van deze cultuur van gelijkheid.

Hoe belangrijk is dat het spreken van de Schrift over verschil in positie, in elk geval in het huwelijk en in de kerk, hun helder wordt voorgehouden. Hoe *érg* is het daarom, dat dit punt in de besluiten en gronden van de GS *zó* onderbelicht is geraakt! We roepen de synode van Goes op hier alsnog werk van te maken en zo de Schrift echt voor zichzelf te laten spreken.

(woordvoerders B. van Egmond en J.J. Schreuder)

¹ Gelijkwaardigheid betekent hier de waarde die God de mens toekent als schepsel van Hem, en in Christus als gerechtvaardigde zondaar voor Hem. Daarin zijn man en vrouw gelijkwaardig voor God. Het is dus niet een waardigheid op grond van wat in ons aan kwaliteiten aanwezig is. Het is belangrijk om dit hier op te merken, omdat in onze cultuur wel zo gedacht wordt. Mensen hebben waardigheid vanwege hun inherente kwaliteiten. Daarom moet iedereen die ook kunnen ontplooiën. Vandaar ook gelijke rechten voor mannen en vrouwen. En als je dan zegt dat vrouwen en mannen niet tot dezelfde taken geroepen zijn, maak je de een minderwaardig ten opzichte van de ander. Het gevaar is dat christenen bij deze manier van denken aansluiten, door het uitgangspunt te nemen in de *gaven* van man en vrouw. Omdat we gelijke gaven (kunnen) hebben, zijn we gelijkwaardig, en moeten we die ook kunnen ontplooiën. En als je dan zegt dat vrouwen niet tot dezelfde taken als mannen geroepen zijn (en andersom), tast je zomaar hun gelijkwaardigheid aan. Het valt in dit kader op dat in Besluit 3 grond 5 het uitvoeren van dezelfde taken in de kerk genoemd wordt 'gelijkwaardig functioneren', en in Besluit 5 grond 4 wordt gezegd dat het innemen van dezelfde positie in het leiding geven aan Christus' gemeente ook wordt gekoppeld aan het begrip gelijkwaardigheid.

² Er wordt ook wel op gewezen dat hoofd 'bron' kan betekenen, maar die twee betekenissen sluiten elkaar niet uit maar in. De vrouw is gemaakt uit de man. Deze scheppingswijze wijst er ook op ook dat de man ten opzichte van haar een leidinggevende positie heeft.

7

Katholiciteit van de kerk; kerkelijke relatie

De wederkerigheid in zusterkerkrelaties

De GKv onderhouden een zusterkerkrelatie met een groot aantal kerken buiten de grenzen van ons koninkrijk. De motivatie om deze relaties te onderhouden putten zij onder andere uit de woorden van de apostel Paulus aan de gemeente in Efeze (3:18): *“Dan zult u met alle heiligen de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte kunnen begrijpen, ja de liefde van Christus kennen die alle kennis te boven gaat, opdat u zult volstromen met Gods volkomenheid.”*

Deze woorden zijn in de eerste plaats gericht aan het adres van de gelovigen in Efeze. Ze hebben elkaar hard nodig. De brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië laten zien dat ook gemeenten onderling verantwoordelijkheid voor elkaar dragen. Zo collecteert de gemeente te Korinte voor de gemeente te Jeruzalem. Let wel: dan gaat het hier al om een internationaal contact gericht op geestelijke en materiële ondersteuning.

BBK verzorgt de contacten met zusterkerken ‘all over the world’. Ze hebben allemaal een eigen kerkelijke geschiedenis. Enerzijds heb je de ‘emigrantenkerken’ met hun Nederlandse wortels maar daarnaast een veelvoud van kerken met een totaal andere achtergrond. Ze leven vanuit een andere traditie en hanteren andere kerkelijke regels wat betreft de kerkregering.

Vanuit BBK is altijd benadrukt dat de omgang met de zusterkerken geen *eenrichtingsverkeer* mag zijn. Standaard hebben wij als BBK de opdracht meegekregen de relatie met de zusterkerken te onderhouden *‘teneinde van elkaar te leren, elkaar te ondersteunen en samen Christus’ naam te prijzen*’.

Soms zijn het kleine dingen die je van elkaar kunt leren. Zo heb ik in het buitenland geleerd dat het heel oneerbiedig kan zijn om tijdens de kerkdienst te snoepen of uit een flesje te drinken. Ik doe dat nu niet meer. Anderzijds is de Ekklesia-gemeente in Tirana heel enthousiast over de mooie manier waarop binnen de GKv de zegen wordt uitgesproken in de eredienst. Ze hebben dit overgenomen. Dat zijn de kleine dingen.

Wie geen vreemdeling in Jeruzalem is, weet dat er in een aantal buitenlandse zusterkerken ernstige bezwaren leven tegen het toelaten van zusters in de ambten van predikant, ouderling en soms ook diaken. Die moeite zijn niet van vandaag of

gisteren. En ze zijn ook uitgesproken. Ik heb ze gehoord als lid van de GS-en van 2005, 2008 en 2014.

Het waren en zijn niet alleen de emigrantenkerken die deze moeite hebben zodat je hun bezwaren kunt afdoen met: ze lopen 25 jaar of meer achter. Dat ze achterlopen zou best kunnen. Toch is dat geen reden om hen niet serieus te nemen. Niet alleen emigrantenkerken hebben moeite maar ook die supergrote kerk in Brazilië met een totaal eigen geschiedenis. Niet dat ik het altijd eens was en ben met alle aangevoerde argumenten vanuit de buitenlandse kerken. Ik heb een predikant uit een van de Afrikaanse landen een verhaal horen houden waarbij je de rillingen over de rug lopen. Voor hem was de vrouw werkelijk niet gelijkwaardig aan de man.

Hoe ga je met deze verschillen om in een relatie van wederkerigheid? Je kunt op deze vraag reageren met de constatering dat *‘we in het verleden gewoon verkeerde keuzes hebben gemaakt wat betreft het aangaan van relaties’*. Met andere woorden: laat die zusterkerken maar gaan... Dat lijkt mij geen goede reactie. Wanneer het ons ernst is geweest samen met hen Christus’ naam te prijzen, dan past ons christelijk geduld.

Vandaar dat BBK een brief heeft geschreven aan de GS Meppel met het advies *“om nu niet verder te gaan dan de conclusie dat het in het licht van de Schrift verantwoord is de ambten voor zusters open te stellen en om de daadwerkelijke openstelling op zijn vroegst te laten verrichten door de GS 2020.”* De GS Meppel heeft dit advies niet ter

harte genomen maar direct de ruimte gegeven voor het implementeren van het besluit zusters toe te laten tot alle ambten.

En het resultaat kunt u zien in het rapport van BBK aan uw vergadering. Daarin staat een lijst opgenomen van kerken die de relatie hebben opgeschort of verbroken.

Ernstig vind ik het dat in het uiteindelijke besluit van GS Meppel niets doorklinkt van de moeite van de zusterkerken, terwijl ze door de GS Ede 2014 per synodebesluit werden opgeroepen om van advies te dienen (Besluit 3b). Kennelijk waren de adviezen de moeite van een officiële weging niet waard. Vandaar dat diverse zusterkerken de indruk hebben dat ze niet *echt* worden gehoord.

Conclusie: namens de hier vertegenwoordigde kerkenraden verzoek ik uw commissie dan ook de GS te adviseren alsnog de confrontatie aan te gaan met de door de buitenlandse zusterkerken ingebrachte argumenten en na te gaan of de ‘winst’ van het MVEA-besluit opweegt tegen het oecumenische ‘verlies’.

Katholiciteit van de kerk

Overigens hebben we niet alleen te maken met zusterkerken in het buitenland maar ook met de CGK in ons eigen vaderland. Deze zusterkerk is momenteel ook geconfronteerd met een breed verlangen binnen de gemeenten om de zusters toch toe te laten tot het ambt van predikant, ouderling en diaken. Hoe jammer is het dat we in dezen als zusterkerken niet gelijk op gaan, maar dat we als GKv gewoon onze eigen gang gaan ondanks het feit dat de afgevaardigde van de CGK ons op de GS Ede 2014 ernstig heeft gewaarschuwd ons te houden aan Schrift en belijdenis. Daarbij merkte hij op: *“Meer dan tevoren is het van belang dat kerken die de Schriften willen lezen en verstaan door de bril van de Gereformeerde confessie samen optrekken”* (Acta GS Ede art. 81).

Het gaat hierbij om de katholiciteit van de kerk. Ik vraag hiervoor aandacht in de lijn van prof. J. van Bruggen die destijds op verzoek de GS Ede 2014 van advies heeft gediend. Hij vraagt in dat advies aandacht voor de manier waarop de woorden van de apostel Paulus in de brief aan Timoteüs (1 Tim. 2:13-14) en de gemeente te Korinte (1 Kor. 14:34b en 1 Kor. 11:8-9,12) door de loop van de eeuwen en in verschillende culturele situaties zijn uitgelegd.

Met hem kunnen we constateren dat wereldwijd en door alle eeuwen heen de uitleg van deze apostolische woorden heeft geleid tot onderscheid in ambten die de man behoort te vervullen en andere taken die specifiek voor de vrouw zijn of voor man en vrouw samen. Bij deze gewoonte of praktijk van alle gemeenten hebben ook de Gereformeerde Kerken zich vanouds aangesloten (verg. voor de aansluiting bij de gewoonte of praktijk van andere gemeenten 1 Kor. 11:16; 14:33,36). Ik citeer 1 Kor. 14:36: *“Heeft het woord van God zich soms verspreid vanuit uw gemeente? Of heeft het enkel u bereikt?”*

De GKv bevestigden die aansluiting bij de gewoonte of praktijk nog weer toen de GS Ommen 1993 bij de invoering van het actief vrouwenkiesrecht als verantwoording gaf dat het hier niet om een handeling van regeren gaat. Het gaat bij de katholiciteit om de kerk ‘van alle plaatsen en alle tijden’. En onze wereld kent vele onderscheiden culturen. En binnen al die verschillende culturen vergadert Christus zijn kerk. En al die verschillende culturen brengen ook verschillende moeiten met zich mee voor de kerk. De kerk van Christus in een islamitische cultuur geeft wellicht aanstoot aan de moslimse burens door vrouwen een rol te geven in de kerk. De kerk van Christus binnen een seculiere cultuur roept weerstand op door vrouwen uit het ambt van predikant en ouderling te weren.

Moet de kerk zich daarom aanpassen aan de diverse culturele contexten om alle aanstoot te voorkomen? Gaat de apostel Paulus van de Heer ons hierin voor? Nee, want hij schrijft in 1 Kor. 1:22-25:

“De Joden vragen om wonderen en de Grieken zoeken wijsheid, maar wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Joden aanstootgevend en voor heidenen dwaas. Maar voor wie geroepen zijn, zowel Joden als Grieken, is Christus Gods kracht en wijsheid, want het dwaze van God is wijzer dan mensen, en het zwakke van God is sterker dan mensen.”

(woordvoerder L.W. de Graaff)

8A Directe inwerkingtreding

In *Besluit 7* zegt de synode: “ruimte te geven aan de plaatselijke kerken om zelf te bepalen of en zo ja op welke wijze en wanneer ze in de lijn van deze besluiten willen handelen.”

Dit besluit is in meerdere opzichten/richtingen schadelijk voor het samenleven van de kerken in het kerkverband. Het besluit wekt de suggestie van ruimhartigheid, vrijheid, het niets willen opleggen aan de ander, tolerantie. Maar het tegendeel is helaas het geval. Dat geldt in verschillende opzichten.

Invoeringstraject

Art. F72.2 KO zegt dat een besluit direct in werking treedt, tenzij het besluit zelf een andere termijn vermeldt. Nu de synode geen andere termijn heeft vermeld, überhaupt geen termijn heeft vermeld maar het in het midden heeft gelaten, is er per saldo slechts één effect, namelijk directe werking. En dat is ook willens en wetens gebeurd: blijkens de Acta is hierover gesproken, was er aanvankelijk nog de suggestie om de werking althans voor wat betreft de besluiten ten aanzien van de ouderling en de predikant op te schorten tot de volgende synode, maar is uiteindelijk onder de noemer “Geen enkele kerk wordt gedwongen om hierin mee te gaan” gekozen voor de directe inwerkingtreding van alle besluiten. Het kan niet anders gezegd worden dan dat hier sprake is van een drogreden.

1. kerkverband

Het besluit miskent dat de kerken onderdeel uitmaken van een kerkverband. Want je kunt wel zeggen dat geen kerk gedwongen wordt, maar als in een classis kerk A en B geen

Schriftuurlijke ruimte voor vrouwelijke ouderlingen zien, maar kerk C, D en E wel tot verkiezing en bevestiging overgaan, dan worden die kerken per direct in de classis geconfronteerd met deze conflictsituatie en komen kerk A en B in een dwangpositie. En kerk A en B kunnen wel in revisie gaan, maar dat verandert niets aan de situatie. In de classis Hattem en in de classis Kampen zijn kerken geconfronteerd met de kerkelijke examens van vrouwelijke predikanten. Het daaraan niet deelnemen komt op onbegrip en afkeuring van de andere classiskerken te staan, zelfs als men weet dat er revisie wordt ingesteld. Ik kom straks nog op de blijvende gevolgen voor het kerkverband.

2. gemeenteleden

De directe werking miskent ook de rechtsbescherming van de gemeenteleden. Hierdoor is immers elke kerkenraad gelegitimeerd tot directe invoering over te gaan (“wij mogen dat van de synode”) en heeft een individueel gemeentelid, maar ook een individuele ambtsdrager, niets meer in te brengen. En aangezien individuele gemeenteleden of ambtsdragers ook geen revisie kunnen instellen, zijn zij machteloos gebonden. Op veel plaatsen leidt dit tot gewetensnood. Een synode die dit eenvoudig kan voorzien maar desondanks hiermee geen rekening wil houden, maakt zich schuldig aan ‘heerschappij oefenen’ in de aloude betekenis van het woord. Een meerderheidsbesluit is geen garantie tegen overheersing. Dat is het in de democratie niet; dat is het in de kerk nog minder. En daarmee is een kernbeginsel van het gereformeerde kerkrecht in geding.

3. revisie

De directe werking miskent ook de rechtsgang van de revisie. Welke dringende noodzaak is er om na een eeuwenlange bestendige lijn van de ene op de andere dag deze synodebesluiten plompverloren in te voeren, zonder enige termijnstelling, en daarmee op voorhand geen rekening te willen houden met de indiening van revisieverzoeken? Een zorgvuldige besluitvorming, zeker in kerkelijk verband, houdt rekening met een bezwarentraject. En dat geldt des te meer als het niet maar gaat om een ordekwestie, maar om een principieel verschil van inzicht. Een veelgehoorde klacht en verzuchting in de kerken is nu: “Je kunt wel in revisie gaan, maar het valt toch niet terug te draaien.” Hoe on-kerkelijk, hoe on-geestelijk, hoe on-broederlijk is deze directe inwerkingtreding.

4. zusterkerken

De directe werking is ook funest voor de relatie met zusterkerken. Dit komt in de bijdrage van L.W. de Graaff aan de orde, maar het effect is overduidelijk gebleken. Alle mooie woorden over wederkerigheid blijken opeens een loze huls: wij doen het zo en wij doen het nu.

Maar dit is allemaal wel wat de GS Meppel bewust heeft veroorzaakt. Het schijnargument zit hem hierin: de ruimte die de synode zegt te geven, is *de ruimte voor de meerderheid*. De meerderheid kan immers zijn gang gaan. Die heeft letterlijk de vrije ruimte gekregen. “Wij geven u de ruimte...” En de minderheid? Die is onbeschermd. Ja, die is ook vrij, vogelvrij. Die mag in revisie gaan, maar dat gaan

we niet afwachten. Waarom zouden we? We hebben als meerderheid toch gelijk?

Conclusie

Het getuigt van *bestuurlijke onwijsheid* om zo'n majeure en omstreden

beslissing, die een 180° draai inhoudt van het tot dan toe geldende kerkelijk beleid, zonder enig traject per direct in te voeren.

Het getuigt van *onwettelijkheid en onverdraagzaamheid* jegens allen die de besluitvorming op Schriftuurlijke

gronden op zijn minst willen heroverwegen en in revisie aan de orde stellen. Het is *onkerkelijk* om zo met elkaar om te gaan.

8B Aantasting kerkverband

Kerkverband

Naast de directe inwerkingtreding is er ook het blijvende effect op de kerken, waarover bij besluit 7 en verder in de besluitvorming niet lijkt te zijn nagedacht.

Doelstelling

Het is goed om onder ogen te zien waarom deze zaak ooit op de synodetafel is gekomen. De GS Amersfoort-C 2005 heeft tenminste drie redenen onderkend voor een gezamenlijk beleid binnen het kerkverband:

- de aard van het vraagstuk gaat de plaatselijke krachten te boven;
- de kerken dienen gezamenlijk te komen tot goed onderbouwde Schriftuurlijke antwoorden;
- rechtsongelijkheid dient te worden voorkomen.

De GS Meppel 2017 heeft zich hiermee ten onrechte niet geconfronteerd, maar gaat aan elk van de argumenten voorbij:

- de zaak wordt teruggelegd bij de kerken onder de noemer van "ruimte geven";
- de goed onderbouwde Schriftuurlijke antwoorden ontbreken;
- de rechtsongelijkheid is nog levensgroot aanwezig.

Zo is het middel erger dan de kwaal.

Innerlijke verdeeldheid

De besluitvorming miskent de betekenis van het kerkverband waarin we

als kerken samenleven. De vraag of het draagbaar is om binnen één kerkverband zo fundamenteel verschillend om te (kunnen) gaan met de openstelling van de ambten, lijkt niet gesteld, is in elk geval niet beantwoord, maar wordt stilzwijgend gepasseerd. Hoe innerlijk verdeeld zijn kerken die het beeld vertonen dat nota bene de ambten op de ene plaats wel en op de andere ten principale niet door vrouwen kunnen worden vervuld. Daarin een machtswoord te verheffen, brengt niets bij, maar schaadt alleen maar het kerkelijk samenleven.

Meer dan plaatselijk

De besluitvorming miskent dat de ambten geen louter plaatselijke aangelegenheid zijn. Ouderlingen maken deel uit van de kerkelijke vergaderingen en zijn bij de uitoefening van kerkverbandelijke taken betrokken, zoals – in willekeurige volgorde – de tucht over ambtsdragers, kerkelijke rechtspraak door meerdere vergaderingen, kerkelijke visitatie, kerkelijke examinatie, het onderling toezien op elkaar in de classis, enz. Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor predikanten.

Ondermijning

De besluitvorming leidt onmiskenbaar tot een sterk individualiserende en independentistische tendens in de kerken en tot ondermijning van het

kerkverband als zodanig. We hebben in feite geen boodschap aan elkaar en iedere kerkenraad mag doen wat goed is in eigen ogen. Het zijn de slechte tijden in het OT als dat gezegd wordt.

Ongewenste druk

Anders dan het vrijheidsbesluit doet voorkomen, komt er een ongewenste druk te liggen op zowel de onderlinge verhoudingen binnen de plaatselijke kerken als de onderlinge verhoudingen binnen het kerkverband waar kerken/afgevaardigden met een totaal uiteenlopende visie op en toepassing van dit beleid met elkaar worden geconfronteerd op de meerdere vergaderingen.

Conclusie

Uit de besluitvorming MVEA blijkt niet dat met de gevolgen voor het kerkverband is gerekend. Hoe als meerdere vergaderingen om te gaan met standpunten die elkaar uitsluiten? Het gaat er dan niet om dat MViK bij knelpunten 'advies en begeleiding geeft' (Besluit 10). Het gaat erom dat er in de kerkelijke structuur en organisatie als zodanig fundamentele tegenstellingen worden gecreëerd en getolereerd zonder daar een woord aan te wijden en zonder daar een voorziening voor te treffen. Besluit 7 getuigt van een individualistische geest en versterkt die geest zelf in hoge mate.

(woordvoerder P.T. Pel)

BIJLAGE: BESLUITVORMING MVEA VAN GS MEPPEL (ACTA ART. 18)

Artikel 18 Besluitvorming M/V en ambt

Besluit 1:

aan deputaten M/V en ambt decharge te verlenen.

Grond: deputaten M/V en ambt hebben de hun door de generale synode van Ede verstrekte opdracht naar behoren uitgevoerd.

Besluit 2:

de kerken ertoe op te wekken: a. in onderwijs, pastoraat en diaconaat dankbaar gebruik te maken van alle gaven die de Heer zowel aan mannen als aan vrouwen geeft; b. zorgvuldige regelingen te treffen met het oog op de aanstelling van mannen en vrouwen in niet-ambtelijke diensten.

Gronden:

1. Naast mannen zijn ook vrouwen op allerlei vlak actief in de gemeente zonder dat ze bevestigd zijn in het ambt van predikant, ouderling of diaken. Ze participeren in de liturgie, in de catechese en in commissies of posities in het kerkenraadswerk, soms op leidinggevende posities. De laatste jaren is die participatie steeds intensiever geworden en dat is een goede zaak.
2. Wie in een bijzonder ambt de brede verantwoordelijkheid voor de gemeente draagt, dient daarvoor roeping te voelen, de gaven te bezitten en door verkiezing en bevestiging de volmacht van Christus Jezus bij de toewijding aan die taak te ontvangen. Dat biedt bescherming, zowel aan de ambtsdrager als aan de ge-

meente. Die bescherming is ook van belang als het gaat om niet-ambtelijke diensten.

Besluit 3:

uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om volop ruimte te bieden voor de inzet van gaven van vrouwen in taakvelden zoals verkondiging, onderwijs, pastoraat, diaconaat.

Gronden:

1. Onder het Oude Verbond vervulden mannen alle reguliere kerkelijke ambten van profeet, priester en koning. Ze werden daartoe gezalfd, als teken van hun aanstelling en hun toerusting. Ook waren het mannen, die tal van buitengewone kerkelijke leidinggevende functies vervulden, zoals de aartsvaders, Mozes, Jozua en de Rechters. Ten slotte vervulden de mannen de meer burgerlijke rol van oudsten. De enkele uitzondering dat vrouwen een leidinggevende (Debora, Rech. 4:4; Mirjam, Micha 6:4) of een profetische (Debora, Rech. 4:4; Hannah, 1 Sam. 2:1-10; Chulda, 2 Kon. 22:14; Maria, Luc. 1:46-55, Hannah Luc. 2:36) rol vervulden, bevestigt deze regel onder het Oude Verbond.
2. Tegelijk tekent zich in het Oude Verbond het verhaal af van de sleutelrol, die vrouwen in de loop van de heilsgeschiedenis onder Gods volk hebben vervuld: Eva, Gen. 3:15; Sara, Gen. 17:15, 16; Tamar, Gen. 38:13 ev; Jochebed, Ex. 1:22-2:10; Rachab, Joz. 2:2-7; Debora, Rech. 4 en 5; Ruth, Ruth 1:16, 17; Ester, Ester 4:15, 16; Maria, Luc. 1:38; het verhaal van de vrouw in Openb. 12:1-6, die dapper de dreiging van de draak doorstond.

Een verhaal, vaak in schril contrast met het falen van mannen: Abraham, Gen. 12:12, 13; Gen. 20:2; Juda, Gen. 38:24; Aäron, Ex. 32:2-6; Eli, 1 Sam. 1:14; David, 2 Sam. 11 en 12; Salomo, 1 Kon. 11:1-8. Deze historie wordt door de Heer in een terugblik in Mat. 1:1-17 aan de mannelijke leiders in de kerk van toen en in die van alle eeuwen, ter waarschuwing, als spiegel voorgehouden.

3. Zo is onder het Oude Verbond gesmacht om de komst van het Nieuwe. In het NT wordt de vervulling van dat verlangen geopenbaard. De komst van Gods unieke gezalfde, onze Heer Jezus Christus, dankzij wiens ambtsdienst en dankzij de zalving met zijn Geest, Gods volk daadwerkelijk mag zijn, wat het sinds het verbond van de Sinaï reeds heet, een koninkrijk van priesters (Ex. 19:6; 1 Pt. 2:9). Het is tegelijk de komst van en zalving van heel het volk met de Geest van de profetie (Hand. 1:8, 14 en 2:4), waarop Mozes hoopte (Num. 11:29) en waarvan de profeten gesproken hebben (Joël 3:1, 2). Het perspectief van de vrijheid in Christus, het heil waarin geen onderscheid meer is tussen mannelijk en vrouwelijk (Gal. 3:28). Allen zullen profeten en priesters en koningen zijn. Het Nieuwe Verbond waarin de wet op steen, de wet der geboden, in inzettingen bestaande, buitenwerking is gesteld (Jer. 31:31-33; Ef. 2:15-17; 2 Kor. 3:6), omdat het, juist ook in de inrichting van de oudtestamentische ambten, niet bleek te werken (Hebr. 8:8) en als verouderd is bestempeld (Hebr. 8:13), vervangen door het Nieuwe Verbond dat gekenmerkt wordt door gelijkheid. Allen zullen

de Heer kennen, iedereen van groot tot klein onder hen. (Jer. 31:34; Hand. 2:17, 18; 1 Joh. 2:20, 27)

4. In deze openbaring van Oud en Nieuw Testament is voor de christelijke kerk een reden tot voortdurende bezinning gelegen. Ze zal in alle eeuwen tot Jezus' komst kritisch naar zichzelf moeten blijven kijken, naar haar inrichting van het kerkelijk leven, de functies die daarin volgens de Schrift vervuld moeten worden en naar de rol die mannen en vrouwen en al haar leden, van de grootste tot de kleinste, daarin vervullen. Ze wordt hierdoor blijvend aangespoord met het oog de invulling van de ambten kritisch te kijken naar haar Schriftverstaan.
5. Gevolg gevend aan die roeping is de synode tot de conclusie gekomen, dat het getuigenis van de Schrift alle aanleiding geeft aan de gemeente van het Nieuwe Verbond, om mannen en vrouwen gelijkwaardig te laten functioneren in al de profetische, priesterlijke en koninklijke taken in de kerk, waar hun beider christennaam gelijkelijk van spreekt (HC, zondag 12). Verder is de synode tot de conclusie gekomen dat die plaatsen in de Schrift, waar sprake is van een apostolisch voorschrift inzake zwijgen, resp. niet leren of gezag oefenen door vrouwen, in zichzelf geen onbetwistbare grond kunnen zijn om in onze tijd en omstandigheden vrouwen categorisch uit te sluiten van het leer- en het regeerambt, omdat de exegese van deze teksten daarvoor te zeer omstreden is.
6. Binnen deze diensten zal naast gelijkwaardigheid ook verscheidenheid tot uitdrukking komen en behoren mannen en vrouwen elkaar over en weer te aanvaarden op de plaats en in de wijze van functioneren, die met hun onderscheiden talenten gegeven is.

Besluit 4:

uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst der barmhartigheid en daardoor tot het ambt van diaken.

Gronden:

1. Naar het getuigenis van het Nieuwe Testament deelden in de apostolische tijd vrouwen in de dienst van de diakenen (1 Tim. 3:11 en 5:9) en werden ze ook diaken genoemd (Rom. 16:1-2).
2. Ook de vroegchristelijke kerken kenden het ambt van diacones. De functie komt nog altijd in enkele gereformeerde kerken voor.

Besluit 5:

uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst in het opzicht, het pastoraat en het onderwijs en daardoor tot het ambt van ouderling.

Gronden:

1. De figuren van Mirjam (Micha 6:4) en Debora (Recht. 4-5) laten vrouwen in het Oude Verbond zien die in samenwerking met mannen optreden in bestuur en rechtspraak.
2. Zij konden daartoe ook door God geroepen worden, zoals blijkt uit Micha 6:4, waar de Heer aan Israël voorhoudt: 'Ik zond ... Mirjam om jullie voor te gaan'.
3. Terwijl het Nieuwe Testament mannen als ouderen-oudsten noemt, worden ook oudere-oudste vrouwen opgeroepen tot voorbeeld en zielszorg (Tit. 2:3-5).
4. Paulus' aanduiding van Junia en haar man Andronikus als apostelen die veel aanzien genieten (Rom. 16:7), of van andere echtparen als zijn medewerkers (Rom. 16:3), en zijn vermelding van echtparen en van

een broer en zus, bij wie aan huis een gemeente samenkomt (Rom. 16:5, 15), wekken de indruk dat man en vrouw in een gelijkwaardige positie samen leiding gaven in Christus' gemeenten.

Besluit 6:

- a. uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om behalve aan mannen ook aan vrouwen die daarvoor de gaven hebben ontvangen, preekbevoegdheid te verlenen en daartoe in de generale regeling preekbevoegdheid artikel 1 het woord "mannelijk" te laten vervallen.
- b. uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst van verkondiging en onderwijs en daarmee tot het ambt van predikant.

Gronden:

1. Reeds in het Oude Testament is sprake van profetessen (Ex. 15:20,21; Recht. 4:4-7; 2 Kon. 22:14) of van profetisch optreden van vrouwen (1 Sam. 2:1-10). Ook in het NT, reeds voor de uitstorting van de Heilige Geest, lezen we over profetisch optreden van vrouwen. Te denken valt aan Maria en haar Magnificat (Luc. 1:46-55). Verder lezen we over de profetes Hanna, die zij aan zij met de profeet Simeon profeteerde ter gelegenheid van de voorstelling van Jezus in de tempel, en die de Heer ook dag en nacht in de tempel diende (Luc. 2:36-38).
2. De vervulling van de Pinksterbelofte (Joël 3:1-2; Hand. 2:17-18) is dat zonen en dochters, ouderen en jongeren in de gave van de profetie delen. Het Nieuwe Testament tekent die werkelijkheid. De apostelen en de andere leerlingen, waaronder mogelijk de vrouwen (Hand. 1:14) traden op de Pinksterdag, gezalfd door de Heilige Geest, op als Jezus'

getuigen (Hand. 1:8; 2:4-8). Ook op andere plaatsen is sprake van vrouwen die profeteren. (Hand. 21:8; 1 Kor. 11:4-5).

3. De Schriftuurlijke duiding is dat 'iemand die profeteert spreekt tot mensen, en wat hij zegt is opbouwend, troostend en bemoedigend' (1 Kor. 14:3). Deze wijze waarop geprofeteerd wordt kan voor mannen en voor vrouwen gelden.
4. Het nieuwtestamentische profeteren is wat de inhoud betreft in de gereformeerde traditie opgevat als uitleg van de heilige Schrift en door de Geest geleid toepassen op het heden, en wel in de prediking.
5. Hoewel er veel onzekerheid is rond de precieze uitleg van het apostolisch voorschrift inzake zwijgen, laat vergelijking van 1 Kor. 14:34 met 1 Kor. 11:5 en 14:26 zien dat dit voorschrift in ieder geval niet opgevat kan worden als een absoluut verbod tot (s)preken in de eredienst.

Besluit 7:

ruimte te geven aan de plaatselijke kerken om zelf te bepalen of en zo ja op welke wijze en wanneer ze in de lijn van deze besluiten willen handelen.

Gronden:

1. Het is aan iedere kerk om te bezien hoe de gaven die aan haar gemeentelieden zijn gegeven kunnen worden ingezet om de gemeente verder te brengen op weg naar Gods koninkrijk.
2. Iedere kerk dient dus een eigen bezinningsproces te doorlopen en zelf tot een besluit te komen of en zo ja op welke wijze en wanneer ze in de lijn van deze besluiten wil gaan handelen.

Besluit 8:

de kerken op te roepen zich nader te bezinnen op de vraag hoe recht kan

worden gedaan aan de verschillen tussen man en vrouw in de vervulling van taken en ambten in de gemeente.

Gronden:

1. De bijbel spreekt zowel over de gelijkwaardigheid van als over het onderscheid tussen man en vrouw, en de daarmee gegeven eigen plaats die beiden hebben tegenover God, in het huwelijk en in de gemeente. In onze sterk op gelijkheid gerichte cultuur verdient dit aspect speciale aandacht.
2. De bijbel waarschuwt er herhaaldelijk voor, dat man en vrouw niet in elkaars plaats treden of elkaar overheersen (1 Petr. 3:7, 4:15, 5:3; 1 Tim. 2:8-15; 1 Kor. 14:34-35, 3 Joh.:9).

Besluit 9:

de besluiten over MV en ambt toe te zenden aan de zusterkerken in het buitenland.

Grond: Meerdere zusterkerken in het buitenland hebben schriftelijk gereageerd op de rapportage van de deputaten en/of deelgenomen aan het overleg over die rapportage tijdens de buitenlanddagen van de synode.

Besluit 10:

deputaten M/V in de kerk te benoemen met de volgende opdrachten:

- a. de besluiten over het samen dienen van mannen en vrouwen toelichten in plaatselijke kerken en classes;
- b. materiaal verzamelen en ontwikkelen ten dienste van het bezinningsproces in plaatselijke kerken en classes;
- c. advies en begeleiding geven bij knelpunten met betrekking tot de genomen besluiten (in samenwerking met de deputaten kerkrecht);
- d. advies geven met betrekking tot de bevestiging van mannen en vrouwen in ambtelijke en niet-ambtelijke

diensten (in afstemming met de deputaten eredienst);

- e. inventariseren hoe de plaatselijke kerken en classes omgaan met de genomen besluiten (in samenwerking met het Praktijkcentrum).

Gronden:

1. De genomen besluiten vragen om een zorgvuldige communicatie naar de kerken.
2. Er is al veel materiaal beschikbaar in de vorm van rapporten aan de synodes van 2008, 2011, 2014 en 2017, maar het is goed een samenhangend pakket aan materiaal te ontwikkelen ten dienste van de kerken.
3. De genomen besluiten over het samen dienen van mannen en vrouwen hebben een grote impact en worden heel verschillend ontvangen. Daarom is het goed dat de kerken en hun leden een adres hebben voor advies met betrekking tot de genomen besluiten.
4. Nu het in de vrijheid van de kerken is gelaten of en hoe zij handelen in de lijn van de genomen besluiten is het goed om een overzicht te krijgen van de wijze waarop de plaatselijke kerken met de besluiten omgaan.
5. Inzicht in wat in de kerken leeft t.a.v. de genomen besluiten kan helpen om te bepalen of op termijn de ambten anders dienen te worden beschreven of ingevuld.

Deze uitgave verschijnt als extra nummer bij Nader Bekeken januari 2020. Nader Bekeken is een periodieke uitgave van Stichting Woord en Wereld en verschijnt 11 x per jaar. De Stichting geeft tevens een serie cahiers uit tot versterking van het gereformeerde leven.

DAGELIJKS BESTUUR VAN DE STICHTING WOORD EN WERELD

Voorzitter

Ds. J. Wesseling (a.i.)

Secretaris

W. Hindriks

Penningmeester

W.A. Dreschler

REDACTIE NADER BEKEKEN

Hoofredactie

Dr. P. Boonstra

Eindredactie

D.E. Slump-Schoonhoven
M.J.A. Zwikstra-de Weger

Redactie

Ds. S.M. Alserda
Drs. H.J. Boiten
Ds. C. van Dijk
Dr. B. van Egmond
Drs. J.W. van der Jagt
Ds. P.L. Storm

Redactiesecretariaat

Dr. J. Kooistra
Hemsterhuislaan 3,
9752 NA Haren
Tel.: 050 - 5344508
Mail: redactie@woordenwereld.nl

Meer informatie en uitgebreide abonnementsvoorwaarden op www.woordenwereld.nl

ISSN 1380 - 3034

U kunt ons steunen door uw voor de belasting aftrekbare giften te storten op rekening NL42 RABO 0324 6259 01 ten name van de Stichting Woord en Wereld te Hardinxveld-Giessendam. Zij die de stichting testamentair willen gedenken, kunnen gebruikmaken van de volgende formulering: Ik legateer (... bedrag invullen ...) vrij van kosten aan de Stichting Woord en Wereld, statutair gevestigd te Haarlemmermeer. Wij zijn een ANBI-instelling.

@NaderBekeken
www.facebook.com/naderbekeken

Basisontwerp: Studio TinekeWerkt

Vormgeving, prepress, fotografie:

Studio Bert Gort, Grijpskerk
Druk: VellendrukkerijBDU b.v., Barneveld

Gesproken versie: Nader Bekeken is ook op Daisy-cd en Webbox verkrijgbaar.

Inlichtingen: Chr. Bibl. voor Blinden en Slechthzienden, tel. 0341-565 477, e-mail klantenservice@cbb.nl.

Bankrekeningnummer voor giften: NL42 RABO 0324 6259 01

De stichting Woord en Wereld heeft geprobeerd alle rechthebbenden te achterhalen en in te lichten. Mocht de vermelding van eigenaar of copyright onjuist of onvolledig zijn, neemt u dan contact op met de redactie.

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van de redactie.



www.woordenwereld.nl



Neem nu een jaarabonnement en ontvang de special 'De bijbel of een biertje' gratis + het eerste jaar 50% korting!

Ga voor het afsluiten van een abonnement naar www.woordenwereld.nl

STICHTING WOORD & WERELD

Nieuw: Cahier 122

Met de Heer begraven en weer opgestaan!

Je kind laten dopen is een feestelijke gebeurtenis! Maar wat betekent dat precies? In dit boekje wordt aan de hand van het doopformulier de betekenis daarvan uitgelegd.

Het is bedoeld voor ouders die hun kind laten dopen en helpt je om de doop heel bewust te ervaren. Maar ook om daarna bewust vanuit de doop je kinderen op te voeden en te onderwijzen.



Wat het betekent om je kind te laten dopen

Dick Dreschler

Prijs bij abonnement € 10,25
Ook verkrijgbaar bij de boekhandel voor € 15,00

Bestel nú op woordenwereld.nl/klantenservice